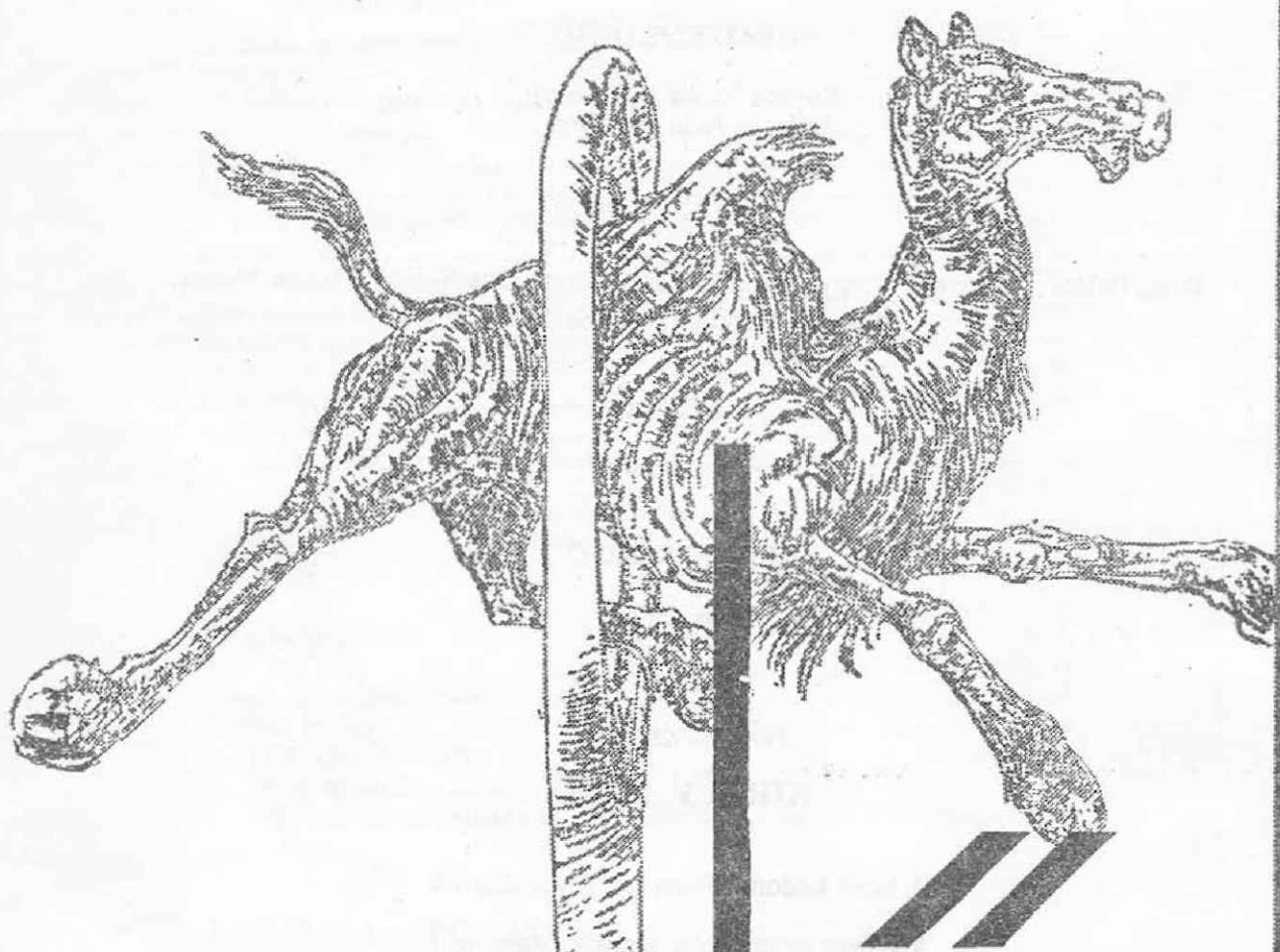

1992/5-6

a t u

főiskolai magazin

A TÚ a JGYTF ifjúságának lapja

ROVATFELELŐSÖK

Kovács József (Főiskola)
Kálmán Judit (Kultúra)

SZERKESZTŐK

Posta Balázs, Gánóczy György, Nagy Tamás, Visnyovszky Tamás, Plugor Magor,
Szebenyi Nándor, Jáger Szabolcs,

TERJESZTÉS

Fehér Szilvia

KÉPSZERKESZTŐ

Kiss Attila

FŐSZERKESZTŐ

KIRÁLY ERNŐ

A lapot Ládonyi Ferenc grafikai díszítik

A szövegszerkesztést végezte: Vass Imre

Felelős kiadó: JGYTF HÖK Vezető Testülete
Készült a Főiskola nyomdájában, 1.000 példányban

Lapzárta: 1992. május 12.

Szerkesztőségi órák: hétfő 20.00 Közművelődési Titkárság
Tel: (06-62) 10-244/42

**A szám a Táncsics Mihály Alapítvány
támogatásával készült.**

TARTALOM

FŐISKOLA

Ballagás	4. o.
Monológ	5. o.
"A hallgató is mecénás lesz"	7. o.
Ezután egy szót se... ..	10. o.
Prospero és Hamlet	11. o.
Nettó 0	12. o.
A főiskola tanársegédei milliomosok?	13. o.
Randevú	14. o.
Nyelvészeti konferencia Főiskolánkon	15. o.
Nemzetközi kapcsolataink	16. o.
Halotti beszéd az Egészségnevelés felett (is)	17. o.
"TISZÁN INNEN - TISZÁN TÚL"	18. o.
Első helyezés	20. o.
A TÚ sportja	
A tarthatatlan átlövő - Bartók Csaba	21. o.

VÁROS

Állatbarátok	24. o.
Kell egy hely	24. o.
Abortuszról dióhéjban	25. o.
Freinet iskola	26. o.

ALTERNATÍV ZÓNA

Házfoglalók	28. o.
Mozgalom az erőszak ellen a békéért	30. o.

KULTÚRA - IRODALOM

Hangköltészet	32. o.
Szeged és az irodalmi élet	33. o.
Katona Krisztián: Roncsolódás	34. o.
Zenei szószedet (részlet)	35. o.
Plugor Magor: Útban Li Taj-hoz	36. o.
J.K.: Minden nap	36. o.
Tévedés	36. o.
Konkoly Edit: Eső	37. o.
Lónyay Erzsébet: Töredékek (1990/01/02/III)	38. o.
Gulyás Zana László: k,z	38. o.
Gubányi Eszter: Mese	39. o.
J.K.: Darabok	40. o.
Nichita Stanescu: Félelem (Frica)	
Fordította: Plugor Magor	41. o.
Másodszorra is halál	42. o.
HÍRDETÉS	43. o.

Ballagás

Negyedévesek, 1992. május 9. szombat. Örök körforgás a tanárok számára, a diákoknak esemény. Megkönnyebülés és fájdalom lenni. Néhol az. Néhaelyik tanárk azonban gondoskosott, nehogy könnyecseppek jelenjenek meg az arcokon...

A következő beszéd a Balvárosi Filmszínházban a negyedévesek központi ballagásán hangzott el 1992. május 9-án. A búcsúzó sorokat Konkoly Edit mondta el.

A díványon alsz, melletted egy másik ember és még mások, azok lábán nincs cipő, a miénken van, a miénk lelog. A négy év alatt alig beszélünk, valahogy így alakult. S most folyik belőled a szó, most, a szerenád alatt. Rendhagyó ez is, gondolom, bár nem tudom, nincs gyakorlatom. A tanár fiatal. Majdnem mint mi. A lakás is. Akár a miénk, régi bútorok, sok könyv. Az előbb, mikor ott lent énekeltünk, s még kijött az ericéyre, ahogy várt némán, mosolyogva. Büszkeség és hála az úrcán, ahogy ajtóit nyit. Most épp azt mondod - jó lenne meghalni - vagy inkább így - meg kellene állítani az időt, mielőtt vége mindennek. Én erre azt mondom, hogy attól szép minden, hogy elmúlik. Az elmúlás, a jövődő pillanati kölcsönöz fényt a jelenüknek. Most annak, hogy itt vagyunk, amúgy idegesen az államvizsga miatt. De még boldogan, szabadon. Pont attól, hogy már érezzük, holnap másképp lesz - S még azt is mondod, hogy milyen kár, egy hónap múltva már el is felejtünk mindent. Igen. Erre nem jut eszembe semmit. Mert tényleg. Le fog kötni az új, a más. A munkahely, talán a férj vagy a feleség. De az iskola senyviképp. És én, s ő, s ti már soha többé. Nem fognak érdekelni az ösztöndíjkifizetések, a katalógusok az előadáson, vagy egy jegyzet beszerezhetetlensége vagy ércimtelensége. S már a vizsgák sem, a puskázások esélytelensége vagy esétye sem, a fehér blúz sem, ami már néhol sáfk, s a fekete macska sem, aki akkor szalad át a zebrán, amikor nem kéne. De néha eszedbe fog jutni. És egyszerre érezni fogod az illatot, az iskolaszagot, az izzadságod szagát, hallani fogod a villamost ahogy belezakatol egy referátumodba, élesen fogod hallani, úgy ahogy talán akkor sem. És sírni fogsz talán. Ott és akkor, a melletted állók nagy szemmel néznek rád, mert lehet mindez egy mondati közepén történik, vagy épp pelenkázás közben. Tegnap állok egy teremben - hát el fogsz ballagni - hallom távolról. - Igen. - mondom. S mosolygok zavarodottan, szeretnék még valamit mondani. Ez az élet rendje, segít ki végre valóki. Milyen egyszerű mondat. Már szinte zavarban egyszerű. S mégis felold, helyretesz. Hát persze, ez az élet rendje. Kinyújtott fiatalságunk egyszercsak elszakad. Ráadásul még akarjuk is (s akiknek ennyi sem jutott?). Eszembe jut a mondatod a halállal. Fájdalmas, mint a változás maga, ami viszont az élet alappillére, a születés feltétele.

Megfellebezhetetlen.

Monológ

Már megint itt az utolsó szám. Valamiféle programbeszédű nekrológtól menekülök e sorok írása közben. Hiszen nem temetünk. Számról-számra megújulni próbálunk, ösztönösen behatárolni újra meg újra, mi is az a platform, amelyen stabilan megállva szolgálhatunk. Szolgálhatunk egy kört, azt a kört, amely elfogad bennünket ilyen státuszban. Figyelem: a szolgálat nem jelent arctalanságot, megalkuvást.

Törekények vagyunk. Leginkább azon közösség által, amelynek részei vagyunk, amelyért tevékenykedünk, harcolunk. Igen, ez is harc. Harc az idővel, idegekkel és nem utolsó sorban magunkkal. Kérdőjelek erdeje, amelyben a józan ész küzd érzésekkel, félelmekkel, a meg nem értés dagályos kritikáival s általában a környezettel, melyet az objektív, megváltoztathatatlan rossz fogalma itat át és amelyben a szubjektum (látszólag) értelmetlen csatáit vívja.

A TŰ? Működik. Ennél többet nem ígértünk. Mégis, azt hiszem, több történt ennél. Szeretném e lapról az önméltatás kicsinyes és nevéstéges allűrjének még a gondolatát is elhessegetni. De az álszerénységét is. Ezért egyetlen dolgot mindenképpen ki kell emelnem. Az újságban megírtaknak egy kicsit nagyobb súlya lett. Ez elsősorban a negatív kritikákon érződött, melyeket kisebb-nagyobb rendszerességgel hol más újság, hol az egyén közölt velünk. Hogy miért maradt el a pozitívumok kiemelése? Hm. Jó kérdés. De azt hiszem ez a kérdőjel nem az, amelynek előjövetele után a szégyenpír és a lehajtott fő oly jól fényképezhető együttese éri el a szerkesztőket. Inkább talán azé a helyzeté, ami közvetlen környezetünkben oly jellemző. Ezért ez nem megállásra, hanem további vizsgálódásra, igazságkeresésre, munkára ad okot.

Keresünk valamit. Keresünk egy olyan hangot, ami a szennyes kitergetésénél, a botránykeresésnél tisztábban szól. Nem vagyunk szent igazságkeresők. Ami fontosabb: nem is akarjuk annak kikiáltani magunkat. Csendesesen, de komoly súllyal szeretnénk hatni. Mert végülis a kimondatlan cél ez.

Laikusok vagyunk. Nem újságíróiskolából kikerült, minden hájjal megkent, dörzsölt cikkgyártóként dolgozunk. Talán jobb is így. Ez az, amitől nem szürkülünk bele napjaink sajtótermék-áradatába, na és természetesen meghatározó az alapvető közeg, az iskola.

Lehet, hogy egy kicsit (a kelleténél jobban) patetikusra sikeredett ez az írás. Lehet és félek tőle. Pontosabban attól, hogy félreértelmeznék. Azért az alapvető bizalom és optimizmus mégis megvan, hiszen másképpen nem fogtam volna tollat. Így végezetül még néhány szót, amelyeket lehet, hogy az elején kellett volna előadnom s talán ott be is fejeznem e cikket. Köszönet mindazoknak, akik olvasták a TŰ-t, akik véleményt mondtak róla és végül legnagyobb köszönet azoknak, akik közvetlen ténykedésükkel lehetővé tették működését! Itt szeretném kiemelni azoknak a negyedéveseknek a munkáját, akik közénk tartoztak. Búcsúzunk tőlük. Reménykedve, hogy jövőre folyt. köv.

Király Ernő

"A HALLGATÓ IS MECÉNÁS LESZ"

jósolja Békési Imre, a JGYTF Kiadó Szakmai Tanácsadó Testületének elnöke

Korábbi számunkban beszámoltunk arról, hogy a minisztérium minden felsőoktatási intézménynek tíz hónapon keresztül hallgatónként 300 Ft jegyzetvásárlási segélyt juttat. Ez főiskolánk számára (2000 nappali tagozatos hallgatóval számolva) mintegy 6 millió forint. A felhasználás tervei között szerepelt a JGYTF Kiadó működésének biztosítása, kiadványainak anyagi támogatása. A Kiadó működéséről kérdeztük dr. Békési Imrét, a Magyar Nyelvészeti Tanszék vezetőjét, aki azonban nemcsak az eddig elértokről beszélt, hanem hozzátette figyelemreméltó elképzeléseit a lehetséges jövőről is.

- *Tanár úr, ha nem hallok erről a Szakmai Tanácsadó Testületről, soha nem gondolnám, hogy ilyen létezik. Mit csinál ez a társaság?*

- Egy mű kiadása nagyon összetett dolog. Hol van e műnek a piaca? Hányan fogják megvenni? Ehhez viszonyítva milyen példányszámban nyomtassuk ki? Mennyibe fog kerülni? A kiadónak ezekkel a kérdésekkel is foglalkoznia kell.

Szükségesnek látszott egy tanácsadó testület létrehozása, amely véleményt mond, hogy a szóba jöhető művek közül melyik kiadása a legsürgősebb, szakmailag legindokoltabb. E tanácsadó testületnek vagyok erre az évre megbízott elnöke. A testület tagjai Dr. Seres László a kémia tanszékről, Dr. Szendrei János a matematikáról, Dr. Kaszab Imre a földrajzról. Ők egyben tudományuk Országos Szakbizottságának elnökei. És tagja a bizottságnak Dr. Pukánszky Béla a Neveléstudományi Tanszékről.

- *Ennek a testületnek az elnökeként Tanár úr találkozott az ominózus összeg egy részével, azzal a részével, amellyel a jegyzetek kiadását támogatják.*

- Ez az összeg arra való, hogy kiadhassuk a szükséges jegyzeteket, a lehető legmagasabb színvonalon. A pénz másik rendeltetése az ár támogatása. Így a hallgatók az igen drága előállítási költségnél olcsóbban vehetik meg a jegyzeteket.

Van egy olyan főigazgatói rendelkezés, amely szerint minden vizsgaanyagként előírt jegyzet támogatható. A támogatás mértéke az előállítási költség fele, de nem lehet több 100 Ft-nál. Példaként hadd említsem meg a Szemiotikai szövegtan kötetét. Egy példány elkészítése 350 Ft, de 100 Ft-os támogatásban részesítve kerülni haligatóinkhoz, tehát nekik 250 Ft-jukba kerül.

- *Van olyan rendelet, amely a támogatások ügyében a döntést erre a tanácsadó testületre bízza?*

- Nincs. Ez csupán tanácsadó testület.

- *És a Kiadó?*

- A Kiadó működtetéséhez létesítettünk egy állást, ezt Horváthné Szélpál Mária tölti be, gyakorlatilag a kiadás minden ügyét ő intézi.

- *Ha ennek a Kiadónak a javaslata tanár úrtól származik, miért nem valósította meg korábban, amikor Ön volt a főigazgató? Vagy voltak akkor még olyan akadályok, amelyek egy ilyen szándékot megghiúsítottak?*

- Nem, akadálya nem volt. Akkor még nem volt szükségünk kiadóra ahhoz, hogy kiadványaink lehessenek. Az élet változott meg azóta... Egy színvonalas kiadvány, nem is beszélve egy sorozatról, rendkívül pénzigényes. Egyetlen ember, aki szinte az egészet hobbiból csinálja, a megnövekedett feladatokra már nem elég. Ehhez egy felelős kiadóra van szükség.

Hogy mennyi minden megváltozott? A Társadalomelméleti Tanszék partra került... ha nem akarták azt mondani a hallgatóknak, hogy a forrásokat olvassák, mondjuk egy Hegel vagy Kant összesből, akkor egy szöveggyűjteményt kellett készíteniük nagyon gyorsan. Néhány hónap alatt megjelent ezer példányban ez a szöveggyűjtemény Karikó Sándor

szerkesztésében 254 Ft-os, támogatott áron. Néhány hónap alatt el is kelt. A Kiadó jól működött, jól mérte fel, hogy mennyi az a példány, amennyi mindenképpen elfogy. Ez a kötet ma már második kiadására készül.

- *Mennyibe kerülhetett a Kiadó alapítása?*

- Nem volt drága! Egyetlen munkatárs intézi az ügyeket, és nem magas a fizetése, jöllehet kb. tizenöt éves gyakorlattal rendelkező magyar-angol szakos középiskolai tanár... A második kiadás a Kiadó menedzser-igazgatójának, Pitrik Józsefnek juttatott igen szerény havi tiszteletdíj... Szükséges volt még bizonyos technika-minimum létesítése, vettek egy számítógép-konfigurációt... egy kiadónak mégiscsak szüksége van egy szövegszerkesztő-apparátusra.

Hogy mindez mennyi lehetett? Pontosan nem tudom, de biztos, hogy szerepel a költségvetésben. Nagyon szerény összeg lehet ahhoz képest, hogy micsoda új dolog az, hogy saját kiadó létesült főiskolánkon.

Afelől mindenki nyugodt lehet, hogy az összeg jegyzetvásárlásra és jegyzetkiadásra el nem költött része megvan, és a jövőt szolgálja. Nagyon szívesen beszélnék erről a jövőről.

- *Ha jól tudom, 1992. tavaszától már nem a főigazgató, hanem a Főiskolai Tanács jogosult dönteni, hogy ezt az összeget milyen elvek alapján fogja a Főiskola felhasználni.*

- Én a jövőt tartom nagyon fontosnak, a jelen is fontos, de nem veszélyes. Vannak még legalább részben használható, és az ártámogatásnak köszönhetően, olcsó jegyzetek. Ezekből az alapvető fontosságú jegyzetektől elégséges mennyiséget felvásárolunk. Vannak még olyan akciók, amelyek során egy-egy kiadó (Akadémiai, Szépirodalmi, Gondolat, Magvető) leárazva értékesíti raktáron maradt, néha egészen kiváló könyveit. Mi ezekből is felvásároltunk mind a hallgatók, mind a tanszékek számára.

- *És mennyibe kerülnek majd az új jegyzetek?*

- Egy új jegyzet, gondolok egy 200 oldalas jegyzetre, átlagos papíron 3-400 Ft-ba fog kerülni! Ujra a Szemiotikai szövegtanra hivatkozom: az átlagosnál szebb papíron jelenik meg, egy kötet papíryanagának ára majdnem 200 Ft. Az üres papír ára!

- *Éhhez jön még az, amit tiszteletdíjként a szerző kap...*

- Igen. Ha 1992-ben egy kiadó úgy dönt, hogy jegyzetírásra a szaktudomány egyik legkiválóbb szakemberét kéri fel, akkor legkevesebb bruttó 100-120 ezer Ft-tal ismeri el.

- *Amiből a szerző kézhez kap ötvenezret...*

De hogyan működött ez a mechanizmus régen?

- A hallgatók használták a jegyzeteket, így ők meg tudták ítélni azok színvonalát. Egyrészt voltak olyan 10-15 éven át újranyomott anyagok, amelyek teljesen elavultak. Az ezekben leírtakat gyakran már a szerző sem vállalná. És voltak igen-igen színvonalas munkák, amelyeket olyan tiszteletdíjjal ismertek el, amit éhbérnek is túlzás lenne minősíteni.

Ennek természetesen véget kell vetni.

- *Tanár úr fő szervezője ennek a törekvésnek. Mi lesz, ha eltelik elnökségének egy éve?*

- Ez jogilag van így. Mindig egy évre nevezi ki az elnököt a főigazgató. Ha ő elégedett a munkámmal, és én is úgy gondolom, hogy van időm ezt csinálni, akkor a folytatásnak, a hosszabbításnak aligha lehet akadálya. És ugyanígy maradhatnak tagok a kollégák is.

- *Tanár úr mondta: a hallgatók meg tudják ítélni a jegyzetek színvonalát, hiszen azokból tanulnak. Nem lenne szükség hallgatókra is ebben a testületben?*

- Inkább szeretném, ha a tanácsadó testületben hallgatók is lennének. Megszervezhetné ezt a Hallgatói Önkormányzat is, létrehozva saját testületét. Ebben az esetben a Kiadó ahogy nekünk, úgy a diákoknak is kezébe adná a különböző jegyzetkiadási igényeket, javaslatokat. Én mindenképpen ezt az elképzelést támogatom.

Ez az interjú jó alkalom arra, hogy elképzelésünket a hallgatók elé tárjuk: hozzák létre a saját Szakmai Tanácsadó Testületüket. Ez nagyon fontos dolog..., hogy szakmai legyen, széles tájékozódással, hasonlóan érdekelt, mint a tanárok testülete.

- *Ugyanez a folyamat lejátszódhat az összes felsőoktatási intézménynél?*

- Valószínűsíthető. A Kiadó alapításának szükségessége minden intézményben napirendre került. A jövő héten itt, Szegeden fognak tanácskozni a kiadók. Alapos együttműködésre lesz szükség az intézmények között. Egymás boltjaiban fogják árusítani a

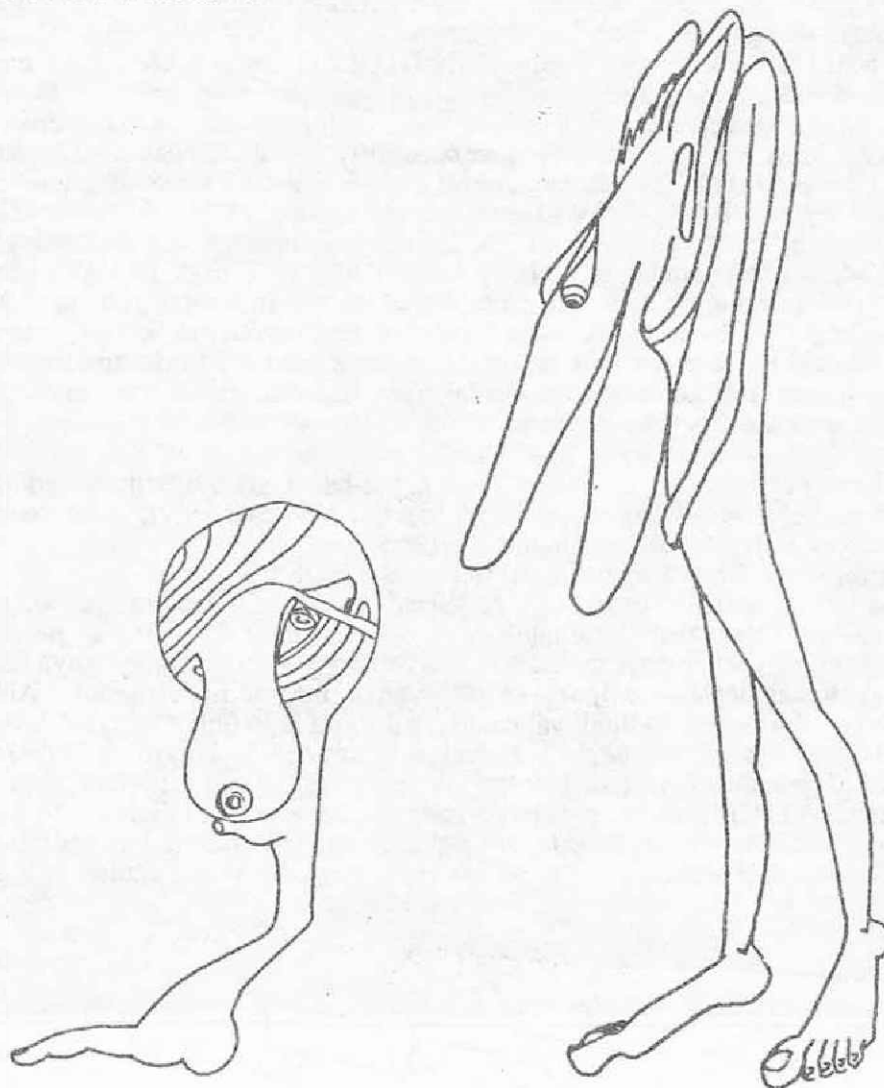
saját és a másik intézmény jegyzeteit. A versenyre szükség van, hiszen ez emeli a színvonalat. Mi nem tudjuk megnyerni saját közösségünket, ha hallgatóink, mondjuk a nyíregyházi főiskola valamelyik jegyzetét jobbnak találják a miénknél. Ez nagyon kemény szembesülés lesz! Minden intézmény rá lesz kényszerítve a versenyre és a magas színvonalra, ha nem akar lemaradni. Ebből a szempontból magunkat egyelőre nem félttem. A szegedi Tanárképző Főiskola az egyetem szakmai szorításában mindig is büszkélkedhetett komoly kiadványokkal. Jelenlegi jegyzeteink is elég magasra helyezte Főiskolánkat egy, még nem létező rangsorban.

- De mindehhez olyan hallgatóság kell, amelyik vevő ezekre az igényes munkákra. Olyan hallgatóság kell, amelyik képes egy Tanár úr által remélt hallgatói, szakmai testület megválasztására...

- Igen... már többször beszéltem a jövőről. A hallgatói mentalitásnak is meg kell változnia! Az élet egyre kevésbé "vizsganyagot" kíván a fiatal szakembertől.

Kiadványaink eladhatósága a későbbi kiadásoknak is feltétele. És ha saját hallgatóságunk érdektelen marad, megbuktathatja ezzel minden törekvésünket. A hallgató érdeklődésével, tetszésével - valóságos mecénása lesz saját Főiskolája Kiadójának. Ezzel biztosítja az oktatók munkáját is, hisz teljesen egyértelmű, hogy a tanárok által megkövetelt anyag jelentős része a mi Kiadónkban fog megjelenni. Ezért mondom azt, hogy a kiadó, a tanár és a hallgató egymásra lesznek utalva, csak együtt dolgozhatnak eredményesen, ezt mindenkinek át kell éreznie.

Nagy Tamás

Ezután egy szó! se...

40 diák. Szép szám. Ám ebben az esetben a "jelentős" létszám sajnálatos kép, mert az április 22-i küldöttyűlés azignója volt, azé a küldöttyűlésé, mely a jövő hallgatói érdekképviseletét választotta volna meg. Mondom volna, mert nem ezt írtént. Miért?

Lehet, hogy a Tisztelt Hallgatószág nem mérte fel, hogy mit jelent ez a felhívás: 1992. április 22-én küldöttyűlés lesz a díszteremben. Témája: hallgatói önkormányzati választások. Végül is valószínű, hogy nem ez történt, hisz a szöveg túlságosan konkrét ahhoz, hogy senkiben ne idézzen fel legalább egy minimális képet. A gond szerintem inkább a képpel van, pontosabban, hogy a kép teljesen érdektelen a számukra. Azért teljesen, mert a helyzet ironiája csak kis részben adódott az éppenhogy szavazatképes "tömegből". Sokkal nevelésesebb volt az a tény, hogy Nem Volt Kire Szavazni. Az már egyenesen "mellékes", hogy a szavazatszedő bizottság egyik tagja arra használta fel a szavazáskor ingadozó emberek bizalmát, hogy a HÖK elnökségre egyedül pályázó hallgató ellen kissé undorító aknamunkát végezzen. Suttogva és fű alatt, ahelyett, hogy felállt volna és kimondja: ne most válasszunk HÖK elnököt, hanem szeptemberben, hátha akkor több jelölt lesz. Azért mondtam, hogy "mellékes", mert úgy vettem észre, nem az etika hiánya az egyetlen olyan kérdés, amivel egyes hallgatóknak bajai vannak. (Az igazsághoz hozzá tartozik, hogy a "kedves" fiú UTÓLAG elnézést kért. Csak ennek figyelembevételével maradt anonim.)

Oh, azok az áldott betvenes évek! Nem volt gondja a mezei KISZ-tagnak az agymunkára, hogy kiket szeretne bármilyen vezetőségben látni! Elfogadta azt, akiket felülről adtak, s ez jó is volt így. Bezzeg most! Szegény kis főiskolások, nem elég tanulni, még azzal is terhelik őket, hogy válasszák meg maguk közül érdekképviseelőiket. Sőt, ne adj isten, ha még önmaguknak is kellene valamit vállalni! Mennyivel egyszerűbb sodródni, kívülmaradni úgy, hogy közben a dolgok csak vannak. Persze mindennek úgy kell mennie, mint a karikacsapás, különben irgum-burgum. Fel sem merül az, hogy végül is talán én is vállalhatnék (a betokozódáson kívül) valamit. Különben is mi van akkor, ha megszűnik az érdekképviselet, hiszen itt már minden olyan jól működik, hogy nem kell külön időt pazarolni ilyen bagatell kérdésekre, mint pl. a HÖK! Csak meg leszek valahogy a négy év alatt!

De hogyan?

Gondolkozzon végre valaki el, hogy hány ügyes-bajos gondja volt itt eddig a Főiskolán. Ha csak egy megoldódott (erősen kétem, hogy csak egy), nem lenne fontos, hogy továbbra se legyen kiszolgáltatott a helyzete?

Vagy nézzük, hogy ebben a félévben pl. mit ért el a HÖK?

Maximálva lett az óraszám úgy, hogy ez jelentős csökkenést eredményezett, nem kell olyan felesleges tárgyakat tanulnunk a jövőben, aminek már a neve is megmosolyogni való, úgy véleményezheted a tanárodat, hogy annak komoly súlya lehet, stb. S ezek csak a nagyléptékű dolgok, és ott vannak még a hétköznapiak. Ahhoz azonban, hogy még több dolgon tudjunk változtatni, továbbra is jó önkormányzat kell.

De így, hogyan, ha a lehetséges 15 hallgatói képviselő helyre (a Főiskolai Tanácsba) CSAK 5 jelentkező volt, a bizottságok mind foghíjasak maradtak, nos így hogyan lesz nemcsak jó HÖK, hanem egyáltalán hallgatói képviselet a Főiskolán?

Nem lenne jobb állépnit a "miért pont én" attitűdön? Hiszen rólunk van szó! De ha mégsem, ha a szeptemberi második fordulón is öngólt rúgunk, akkor ezután egy szó! se...

Kovács József

Prospero és Hamlet

Hamlet jellemének kulcsa az igazság tudása. Shakespeare örökérvényűvé avatja a dán királyfit mikor az igazság egyedüli birtoklásával ruházza fel. Hamlet - jelkép. Minden időkbén - az ember, aki a titkok tudója. E súly azonban Shakespeare szerint összenyom. Terhes és önpusztító. A titok tehát kijelöl, út is, melyről nem lehet letérni, s a világ - összeroppant, saját tűz eléget. Akkor is - és most is. Hamlet forradalmár és anarchista. Tiszta, becses és szívvel okos. Csak épp nem e világra való. Halála - szükségyszerű. Tanulsága örökérvényű, ugyanakkor megtanulhatatlan. Mert mindig akadnak Hamletek, minden időkbén, hiszen már Antigoné is testvére, amint Petőfi is. Életük mindig pusztulás, de nem is élni születtek ők. "Kizökkent az idő; Ó, kárhozat!! Hogy én születtem helyre tolni azt."

Jancsó Miklós új filmjének utolsó mondata - "Bolond, aki igazat mond."

Lehet választani, ha úgy tetszik - választódni. Minden időkbén akadnak Hamletek. Szerencsére. Mert bár irracionális lények, a világ kerekeinek mégis ők igazi rugói.

* * *

Claudius bűne nem sokkal több az ember esendőségénél. Megbocsájtani Shakespeare fiatalon mégsem tud. Az igazságnak még súlya van - ha embertől idegennek tűnik is. Talán ezért - hogy hajszálon múlik Hamlet igazsága. Claudius és vele a bűn majdnem győzedelmeskedik. Erős ez az emberben lakó vétek, az eredendő, olyannyira, hogy Prospero már meghajol előtte, elfogadja. A világ olyan - amilyen. Fiatalon az ember csak Hamlet lehet.

* * *

Míndez íródott a XX. század végén, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán lezajlott Hallgatói Iroda vezetőváltás kapcsán. Címelve elsősorban az ügy főszereplőjének, Vass Imre Claudiusnak, és a Fegyelmi Bizottságnak aki ~~Prospero és~~ mégsem az, mert úgy bocsájt meg, hogy nem büntet, illetve túl hamar lecsendesíti a vihart.

Konkoly Edit

Netto 0

Sajnos kevesebb port vert fel a tüntetés, mint vártam. Mindenesetre sok szempontból volt tanulságos, és azt hiszem helyettem az interjúk jobban leírják a miérteket.

Rendőrök: (a Nagyaruház előtt)

- *A demonstráció miatt vannak itt?*
- Nem. Itt mindig van járőr. Ha manapság már valaki tüntetni akar, nyugodtan tüntethet, bár sok értelmét nem látom.
- *Miért?*
- Nekünk se sokkal több a fizetésünk, de mi még nem is tüntethetünk. én havi 11 ezer forintot kapok kézhez, ráadásul bármikor leüthetnek, elgázolhatnak, stb.
- *Nézze, ők tanárok, akik azért tanultak majd 20 évet, hogy azzá lehessenek...*
- Ők ezt választották, én meg azt, hogy rendőr legyek. Én azért a kevés pénzért az életemet kockáztatom; és ők? A tüntetéssel nem mennek semmire, ehelyett inkább menjenek fel Pestre, ott mondják el a véleményüket. Az lehet, hogy jobban használ.

Egyetemista

- *Mit tudsz erről a megmozdulásról?*
- Sokat nem, csak annyit, hogy négy bölcsész tanársegéd rendezte azért, hogy a fizetésükhöz írjanak hozzá még egy nullát. Tüntetéssel nem tudják megoldani a problémát, mert ha kapnak is itt ígéretet a változásra, az csak ígéret marad. De az biztos, hogy ha tényleg ilyen kevés pénzt kapnak, akkor valamit tenni kell.

Idős értelmiségi nő

- *Jogos a tanársegédek követelése?*
- Relatív. Jogos, ha azt nézzük, hogy a szellemi munka nincs megfizetve, de hogy mennyit tudnak e módszerrel elérni, az már kétséges. Ha összevetjük az országgyűlési képviselők bérét és a tanárok fizetését, aránytalanul nagy a szakadék.
- *Időszerű-e a követelés?*
- Az, mert ha jobb lenne az elosztási mechanizmus, akkor nem lennének ilyen különbségek. Gyorsan kell eredményt elérni, mert amit ma kérnek, holnap már kevés lesz.

Szimpatizáns tanársegéd

- *Miért fontos ez a megmozdulás?*
- Mert ha az egyetemi dolgozók nem kapnak tisztességes fizetést, akkor az egyetem sem lesz tisztességes. Ennyire egyszerű.
- *Szerinted a társadalom többi részének nem nehéz a helyzete?*
- Mindenkinek harcolni kell az érdekeiért, és szuverén joga a módszer megválasztása.
- *Nem számítottál nagyobb szolidaritásra?*
- Szerettem volna, ha a többi felsőoktatási intézmény dolgozói is csatlakoznak, mert nyilvánvaló, hogy nem csak a JATÉ-n rossz a helyzet. De megértem, hogy nincs itt mindenki, mert már olyan a légkör, hogy nem meri mindenki nyíltan, tiszta szívvel felvállalni a véleményét.
- *Miért?*

- Nem kívánja vagy nem áll módjában, mert már ő is mellékállásokból él, ő is csak púpnak tartja a hátán az oktatást. Ilyen körülmények között nem tud tisztán azonosulni. Különbösen is sokan úgy gondolják, hogy azért érdemes az egyetemen dolgozni, mert ott sok a szabadidő, s munkájuk kevésbé ellenőrzött, így ez nagyon kényelmes pozíció.

Hárs Endre, mint az egyik főszervező

- *Mennyire vagy elégedett a tüntetés lefolyásával?*
- Alapvetően az vagyok, hiszen 70-80 embernél többet nem vártunk, s annyian pedig voltak. Másrészt jól működött az akció ebben a szép napsütésben.
- *Sikeres lesz?*
- Közvetlen sikerre nem számítunk, hiszen olyan túlzott követeléssel álltunk elő, amely alapján véve tarthatatlan. A cél az lenne, hogy a játékos felhívást vegyék komolyan.
- *Nem számítottál szélesebb szolidaritásra?*
- Nem tudom biztosan kik voltak itt, de láttam, hogy nem csak a bölcsészkarról. Egyébként el tudom képzelni, hogy a szervezés nem volt a leghatékonyabb.
- *Sokan komolyan, pontosabban szó szerint vették a plusz nullát, nem lehet, hogy ez is távol tartotta őket?*
- Ha ez így volt, sajnálom, de ez retorika. A követelés akkora képtelenség volt, hogy azt már csak játékként lehetett felfogni. Ugyanilyen játék volt a papírbarikád is.
- *Kaptatok a diákok részéről támogatást?*
- Nem szerveztük őket, de érezték, hogy jönniük kell.
- *Mennyiben volt egyszeri a demonstráció?*
- Ebben a formában mindenképpen csak egyszeri. A reális folytatás valamivel politikusabb lesz, pl. a halódó szakszervezetek felélesztésével. Most csak a problémamegvilágítás volt a cél.

Kovács József

A főiskola tanársegédei milliomosok?

A fentiekhez annyit, amennyit egy kívülálló felvethet, mert számára feltűnő - a szolidaritás hiánya - az érdektelenség. Ez persze nehéz - igazságtalan? - bárki szemére vetni, hiszen mitől lenne szolidáris az ember... Rég elmúltak az idők és az újak még nem jöttek el. Az idők, amikor József Áron még hét fős család eltartását vállalja, csak hogy egy sztrájkot megmentsen. József Áron, akinek magának is voltak gyermekei - éhesek. Majd egy évszázad... És most. Mondhatjuk - és mondták is - a felhívás félreérthető volt. Még egy nullát?! Azt azért mégsem. Még önmagának sem - szép ez az önzetlenség, még ha félreértésből is. Kevesen vették észre e felhívás iróniáját, játékoságát - igazi célját. Nem vették észre, hogy a felhívás valóban nem akar más lenni, mint maga a szó: FELHÍVÁS. Jelzés. Figyelemfelkeltés okos és intelligens módon.

Tehát szolidaritás nincs, pedig nagy szükség léssen rá valószínűleg. Mert a helyzet méltatlan ha arra gondolunk, hogy nagyanyáink a harmincas években három gyermekkel otthon tudtak lenni, míg a középiskolai tanár nagyapánk a kenyeret kereste. És természetesen cselédet is tartottak és minden nyáron legalább a Riviérán sütkéreztek pár hetet. Hogy csinálták?! Persze nem biztos, hogy szakszervezet és sztrájk szükségeltetik mindehhez.

Különbösen sem mindenkinek fontos a francia tengerpart homokja alá bújtatni a tenyerét.

k. e.

R a n d e v ű

Új rovatot szeretnénk indítani, melynek célja, hogy olyan emberek beszéljenek a TŰ-nek, kik valamilyen szempontból mások, mint az átlag. Első beszélgetőpartnerem Csicsó Antal, aki Csíkszeredából érkezett a Főiskolára.

- *Milyen érzés Magyarországon élni?*
- Hát van egy-két problémám. Alapvető, hogy még itt is kisebbséginek érzem magam, s ezt csak fűszerezi a megfelelő anyagi háttér hiánya. Egyébként majd két évembe került, míg bátran meg mertem szólalni a boltban, tudniillik, erős a tájszólásom. Persze kisebbségi probléma abból is adódik, hogy ott lóg a fejünk felett a kérdés: érdemes-e, s ha igen, mennyire éri meg azonosulni az itteni szokásokkal, mert ami itt természetes, az otthon sokszor elképzelhetetlen, legalábbis nem mindig jó.
- *Mi jellemzi ma Romániát?*
- Minden másképpen van, mint itt. A szegénység, a tudatlanság jóval nagyobb. A gazdasági élet vegetál, de a félrevezetés, a korrupció virágzik. Ezekből adódóan az erdélyiek jóval féltékenyebbek az újjal szemben, nehezebben mozdulnak.
- *Mennyire próbálkoztok valamiféle aktív szervezeti létrehozásával?*
- Otthon igen, de sajnos gyenge hatásokkal. Az a baj, hogy nálunk még nem fejlődött ki ilyen politikai és nyílt hovatartozási tudat. (Mármint Moldvában.)
- *Mostanában sokan sokfélét beszélnek a csángókról. Szerinted milyenek az ottani fiatalok?*
- Teljesen más világ. Már első ránézésre látszik a halvány anyagi helyzetük. A másik különbség a hovatartozási bizonytalanság és a kulturális hagyatékokhoz való kötődésük. Kevesen vannak köztük, akik adnak a műveltségre, de nagyon fontos a római katolikus valláshoz való ragaszkodásuk.
- *Haza mész tanítani, ha végzel?*
- Fel sem vetődött, hogy nem. Ez az ország nem nekem való, legalábbis egy életre biztos, hogy nem. Soha nem fogom magam "nemturistának" érezni Magyarországon. Talán túl nagy itt a szabadság. Persze ez nem azt jelenti, hogy olyan sokan várnak haza, de éppen elegendő, hogy menjek. Nagyon nagy feladatok várnak rám otthon, olyanok, melyek már itt mindennaposnak számítanak.
- *Miért választottad pl. a Kolozsvári Egyetem helyett a szegedi főiskolát?*
- Sok oka van. Nagyon fontos tény, hogy itt nagyobb lehetőségem van a nyelvtanulásra. De talán a legfontosabb ok, hogy az odahaza lévőknek is szükségük van egy kis vérfrissítésre, és ebben mint tanár, remélem tudok segíteni.
- *Mi a véleményed az iskoláról, tanárokról, diákokról?*
- Úgy érzem, hogy a Főiskola kicsit idegen és sokszor nem túl logikusan cselekszik, érezni valami bizonytalanságot.
- A tanárokat nem sorolom egy kalap alá, de jó párnál az az érzésem, hogy sokoldalúan fejlett álspecialistát kívánnak belőlünk faragni. A diákokról csak annyit: nagy a tarkaság közöttük, de nagyon jól megvagyok velük.
- *Mit szeretnél itt elérni?*
- Kitejesedést a kultúra és főleg a magyar kultúra irányába. Már régóta zavart a hiánya s szeretném, ha ezen űr feltöltődne. Azzal, hogy itt vagyok és tanulok, egy alapot szeretnék szerezni meggyőződéseimnek, még akkor is, ha eközben én is megváltozom.

Kovács József

Nyelvészeti konferencia Főiskolánkon

Az alkalmazott nyelvészet nemzetközi kutatásokban egyre nagyobb szerepet kap mind az anyanyelvi, mind az idegennyelvi oktatás terén. 1992. május 1-2-án a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola adott otthont egy alkalmazott nyelvészeti konferenciának. Mi történt itt, és egyáltalán mit takar e tudományág? Erről kérdeztem dr. Lengyel Zsoltot, az Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéki Csoport vezetőjét.

- Valójában mi is történt itt május 1-2-án?

- Főiskolánk az ún. II. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia színhelye volt. Az első az tavaly zajlott le, de mégis szükség volt a másodikra is, hisz jócskán akad dolgunk a nyelvi nevelés területén.

- Mivel foglalkozik az alkalmazott nyelvészet?

- Tulajdonképpen egy új diszciplínáról van szó. Ez egy széles tudományág, több minden tartozik bele. Egyfelől fontos számunkra, hogy a számítógépeket hogyan tanítjuk meg az "emberi nyelvre", mert az információátadásban, a tárolásban és a szemantikai sűrítésben segítségünkre lehet. A második nagyon fontos ága a nyelvi nevelés, azaz az anyanyelvű és az idegennyelvű nevelés. A demokrácia azt is jelenti, hogy az ember tud beszélni, ki tudja fejezni magát, de meg kell tudnia különböztetni a szép szavakba burkolt hamis dolgot az igaztól.

- Miért pont a JGYTF volt a rendező szerv?

- A Magyar Tudományos Akadémia Alkalmazott Nyelvészeti Bizottsága egy regionális szintű konferenciát szeretett volna az Újvidéki Egyetem, a JATE és a Főiskola közös szervezésében. Az ötlet még tavaly született, most a jugoszláviai események miatt az Újvidéki Egyetem nem jöhetett szóba, a JATE pedig valamilyen szervezési hiba miatt kimaradt a rendezésből. Érdekes lett volna e háromszögben vizsgálni az anyanyelvi és idegennyelvi nevelést.

- Kik vettek részt ezen a konferencián?

- Jelentkezési íveket küldtünk ki az összes szóba jöhető magyar felsőoktatási intézménynek, illetve a Modern Filológiai Társaság lapjában közzétettük a konferencia hírért, így nem az volt a gond, hogy lesz-e elég előadó, hanem az, szőhoz tud-e jutni minden résztvevő. Kilenc szekció működött közel 180 előadással, de még így is el kellett tekinteni néhány előadástól. A magyar résztvevők mellett külföldről is jött nem kevés érdeklődő. A külföldi vendégeket két csoportra lehetne osztani. Az egyik a nemzetiségiek képviselői Újvidékről, Nyitráról, sőt Belgrádból érkeztek. A másik csoport a nyugatról érkezett előadók.

- Kitől sikerült pénzt szerezni?

- A konferencia megtartásához segítséget nyújtott a Juhász Gyula Alapítvány, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium és a MTA. Egy pályázatunk még elbírálás alatt áll, melyből a publikációt szeretnénk megcsinálni.

- Mit tart a konferencia legfontosabb eredményének?

- Mint már említettem, a legfontosabb helyekről jöttek résztvevők (Alkalmazott Nyelvészeti, Angol, Német, stb. Tanszékek, neveléstudományi intézetek képviselői, óvónők, középiskolai tanárok), de a legnagyobb eredmény, hogy hallgatók is részt vettek, sőt két szekció titkári funkciót főiskolások láttak el. Bízom benne, sikerül pénzt szerezni a publikációra, amit a diákság körében, s talán országos szinten is tudunk majd forgalmazni, hisz egyre nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk a nyelvi nevelésre, meg kell tudnunk tanítani az embereket beszélni.

Szebenyi Nándor

Nemzetközi kapcsolataink

A Német Tanszék vezetője, dr. Földes Csaba a főiskola nemzetközi kapcsolatait lebonyolító bizottság elnöke. Őt kérdeztük a külföldi lehetőségekről.

=====

- *Milyen külföldi kapcsolatai vannak a főiskolának?*

- A főiskolának vannak közvetlen kapcsolatai; ez az egyik sík. Ez azt jelenti, hogy van kapcsolatunk a postdami egyetemmel, a krakkói pedagógiai főiskolával, Nyitrán a pedagógiai karral, illetve egyetemmel, az odesszai tanárképző főiskolával és az ungvári állami egyetemmel. Ezek voltak a hagyományos kapcsolataink.

- *Mit jelent a közvetlen kapcsolat?*

- Azt jelenti, hogy szerződés van a két intézmény között, amit az illető országok minisztériuma szentesít, és ennek már több évtizedes hagyománya van. Ezt a minisztérium finanszírozza, tehát nem nekünk kell "kigazdálkodni". Ezekkel az intézményekkel elsősorban oktatói cserénk van. Tehát például eljön ide egy oktató, tart egy-két előadást a hallgatóknak, megismeri az oktatási rendszerünket, közös kutatáson vesz részt stb. Ezek most alakulnak át, ugyanis az a pénz, amit a minisztérium biztosít, nagyon kevés. Ebben az évben 191 ezer forint van. Ha belegondolunk, a mai repülőárak mellett (oda-vissza egy jegy Odesszába 70 ezer forint), ebből lehetetlen kalkulálni. Ezt csak a főiskola tudja kiegészíteni. Ez a tavalyi helyzet; idén nem biztos, hogy még ennyit is kapunk.

- *Milyen új nemzetközi kapcsolatai vannak a főiskolának?*

- Június 11-12-én fogjuk aláírni a főigazgató úrral a kielii pedagógiai főiskolán a közvetlen kapcsolatokról szóló megállapodást. Nagy valószínűséggel még ebben a félévben a bécsi pedagógiai főiskolával is aláírjuk a megegyezést.

- *Mit jelent ez a hallgatók számára?*

- Elsősorban részképzési lehetőségeket. Például Nyitrán a szlovák szakosok, de korábban a német szakos hallgatók Postdamban vettek részt. Szeretném felhívni a hallgatók figyelmét, hogy jöjjenek ötletekkel, saját maguk keressék a lehetőségeket. De ne azzal jöjjenek, hogy hova lehetne menni, hanem azzal, hogy hova szeretnének, és hogyan tudnák azt megvalósítani. Minden a hallgatói kezdeményezéseken múlik.

F. Sz.

Halotti Beszéd az Egészségnevelés felett (is)

Látjátok feleim, mik vagyunk: íme, aláírásért menő fél éves kurzus voltunk. Mennyi malasztban teremtette tantárgyunkat az WHO (who?), s adta vala a pénzt hozzá! Felosztottuk gondolatainkat egymás között, s félévente egy órára elballagtunk jegyzetelni reá. Megtudhattuk, hányféle szmog alakulhat ki, sőt, azt is, mi a PDZ képlete.

Épültünk, mint az kiderült első dolgozatunk után. (Ld. TŰ 1992/4. sz.) Igaz, ott azt hallottuk, véleményünket nem fogják felhasználni semmire, de hát mi támadtunk... "Megharagudott az Isten, s vetett minket ez TŰ-s világ belé." Mindenesetre hadd fűzzek némi megjegyzést azokhoz a bizonyos értékelésekhez.

Eppen a cikk írói jegyezték meg többször epésen, hogy alig járt hallgató előadásaira. Ezzel azért nem érveltem volna helyükben, mert azt hiszem, mindenki tisztában van azzal, a távolmaradás egy-egy előadásról ilyen mértékben már minősítés is. Ebből a tényből vezetik le a papírcetlik által a vélekedéseket...

Vitatkozni persze nincs miért. A következő évfolyam már útmutatások nélkül kell, hogy nevelje egészségét. A probléma azonban túlmutat e tantárgyon véleményem szerint.

Eppen a jelenleg búcsúzó negyedévesek voltak legfiatalabb részesei annak a bizonyos demonstrációnak, amelynek eredményeképpen ígéretek hangzottak el, sajnos valóra nem teljesen válva. A cél nem volt más, mint a felsőoktatás ésszerűsítése. Ma sem tudni, miért érthetetlen "odafenn" az a kérés: kevesebb óraszámot magasabb követelménnyel! Nehéz persze hinni a tanulók öntudatosságában, tudni vágyásában. Mégis, a bizalom nélkül szerintem képtelenség kimozdulni a 22-es csapdájából - azaz, hogy kb. óráik felére nem járnak a hallgatók. Az ugyanis képtelenség, hogy pl. a harmadéves magyar szakosok heti egy órában tanulnak világirodalmat, mert arra már nincs idő! Ilyen gíacsony óraszámú tantárgy nincs is más szakon!

Eppen ezért ne imádkozzunk az egészségnevelés ilyen formában való felélesztéséért, szerelmes barátaim. Gondolkodjunk viszont el azon, mit takar a bölcsészképzés-tanárképzés vitája Főiskolánkon?

Bizony, sokaknak egzisztenciális kérdés. Felduzzadt tanszékeknek kellene szorosabbra húzni nadrágszíjukat, akár létszámcsökkentést is vállalva. Ezt természetesen nem népszerű eldönteni, ám szükségszerű. A főiskoláknak önmagukban kell korszerű intézményekké válniuk, hogy az ellenük elindult támadásoknak megfeleljenek. A tanítóképzők már egyre "feljebb", az egyetemek egyre "lejjebb" képeznek tanárokat. Ebben a helyzetben húzni-halasztani a napi érdekek által diktált vitát, végzetes lehet - mi pedig nézhetjük megszolgált, ám értéktelenné vált diplománkat. Az pedig már komoly figyelmeztetés, hogy ezévben már jóval több főiskolát végzett tanár kénytelen nem megelégedni iskolájával.

Clamate ter: kyrie eleison...

Oláh Kálmán

"TISZÁN INNEN - TISZÁN TÚL"

Beszélgetés Mazarik Alfréd a máramarosszigeti RMDSZ képviselőjével

- Hogyan látja egy kisebbségben élő, szórványvidék magyar RMDSZ képviselője a választási koalíciós helyzetet?

- Abból kell kiindulni, hogy sokan a jelenlegi politikusok közül nem értelmezik kellőképpen a koalíciós folyamatokat. Vissza kell térni a gyökerekhez. A 20-as évek Romániájában egy addig egységes románság találkozott egy kétmillió kisebbséggel. A Brateanu-féle Liberális Párt a 20-as évek Romániájának gazdasági konszolidációjára törekszik, célul tűzte ki, egy ipari állam kialakulását a maga polgári társadalmában.

1928-ban a Maniu vezette Paraszt Párt olyan helyzetet próbált teremteni Romániában, hogy a magyarság otthon érezhette magát. (E jószándék nem valósulhatott meg az erősen nacionalista áramlatok miatt.) Sajnos ezen áramlatok nemcsak megmaradtak, hanem egy új arculattal kiegészültek Ceausescu idejében. A '89-es események - pillanatnyilag úgy tűnt - feloldják ezen kételyeket, de sajnos korán kivehetővé váltak a visszarendeződés hátrózott lépései. A helyzetet felismerve az erdélyi és romániai magyarság kérdéseinek megoldására mint érdekképviselőt, jött létre az RMDSZ. Szerepét becsülettel végzi, ezt a történelem is igazolja.

A mostani helyhatósági választások talán megteremthetik az alapját egy demokratikus Romániának. Ehhez az NMF-nek fel kell ismernie történelmi feladatát, és pedig, le kell lépnie a történelem színpadáról. Átengedve helyét a klasszikusan nemzetközi keresztény demokratikus módon megfogalmazható Pártoknak. (Nemzeti Demokrata Paraszt-párt.) A Liberális Párt hintapolitikát folytatva, nem tartja be a koalíciós feltételeket. A legtöbb esetben ki is lépett belőle. Cimpianu úr maga is azt nyilatkozta, az RMDSZ nélkül indulva nagyobb esélyei vannak.

Románia az érthetetlenül túlfeszített nemzeti önérték miatt nem kapcsolódhat be az európai gondolkodásba. Abszurdum, hogy egy többséget képviselő románság etnikai pártokat, szövetségeket hoz létre egy kisebbséggel szemben (PNURE, VATRA, Romania-Mare). Nem értem, itt hol a viszályhelyzet? Választások körül mindig úgy állítják be, mintha a kisebbségi magyarság az összrománság összefogását igénylő veszélyt jelentene számukra. Ezen elavult gondolkodást meg kell változtatni. A koalíciós partnerkeresésben erdélyi magyarokként olyan pártokban tudunk gondolkodni, melyek egy liberális, demokratikus, humanus elveket vallanak magukénak. Ahhoz, hogy az RMDSZ a valós politikai helyzetben vállalja szerepét továbbra is betölthesse.

- Felvetődött Maniu neve. E név nem cseng valami jól Erdélyben. Ehhez vér tapad.

- Ez nyilvánvaló. Ennek feltételeit a Paraszt Párt azóta is próbálja tisztázni. De olyan háttér marad mögötte, melyet nagyon nehezen lehet tisztára mosni. Ha azonban az egész politikai szereplését szemléljük, a Budapesten jogot tanult Maniunak, aki 1928-ban átvette a hatalmat, amikor az Erdélyi Paraszt Párt egyesült a Romániai Paraszt Párttal, felvilágosult, európai politikát folytatott, a magyarság kérdését annak javára próbálta megoldani.

Csak komoly gond, hogy ezek a pártok nem mindig tartják be a játékszabályokat. Reménykedek, hogy Európa ezen a részén a polgári társadalom megerősödésének és kibontakozásának feltételei megteremthetők. Nagyon nehezen tudnám azt mondani, hogy a koalíció fenn fog maradni. Szerintem az RMDSZ csak a maga módján tudja a saját kérdéseit megoldani. Miután a választások lezajlottak, ahhoz, hogy a Parlamentben érvényesíteni tudják nézeteiket, nyilvánvalóan koalícióra kell lépjenek valamely parlamen-

ti csoporttal. Az eddigiek alapján azt tudom mondani, hogy a Nemzetközi Keresztény Demokrata Unió tagja, a Keresztény Demokrata Nemzeti Paraszt Párt szavahihetőbb a többinél. (Coposu úr európai műveltséggel rendelkezik.) A liberálisokra nem lehet számítani.

- *A magyarság Erdély megmaradásának és kultúrájának európai szinten tartásához szükség van magasan művelt diplomás értelmiségiekre, hogyan látja ennek megoldását?*

- A jelenlegi helyzetkép, ami az egyetemi továbbtanulást illeti: egyes szélsőségesek úgy próbálják megmagyarázni, hogy természetes folyamat, hogy Romániában élünk és a román nyelvű oktatás állami jellegét tudomásul kell venni, nemzetiségi nyelven, így a magyarul történő oktatásnak is korlátokat kell szabni. Azt az elvet vallom, hogy ezt a kérdést meg kell oldani, a határok addig sem lehetnek korlátok azon egyének előtt, akik tanulni akarnak. Ezt a helyzetet valamilyen szinten az anyaországnak is vállalnia kell a továbbtanulás kérdésében. (Ez nem jelenti az erdélyi oktatás visszaállításának elvetését.) Amíg ezen gond megoldódik, ezt ott kell vállalni. Ahogyan a megannyi kiművelt emberfő Hollandiából, Párizsból, Bécsből vagy Pestről visszatért Erdélybe népének jobbulását és dicsőségét szolgálva, úgy a ma Magyarországon tanuló, művelődő fiatalok épp olyan jó szolgálatot tudnak tenni szűkebb hazájuk számára, mint nagy elődeik. Erdélytől nem lehet elszakadni, egyben vonzó és parancsoló jellege van valamennyi szülőtte számára.

- *Szűkebb pátriájában, Máramarosszigeten, milyen a magyarság oktatása?*

- Részben kedvező, még lehet tanulni magyarul, igaz, hogy leszűkítve, mert az 1959-ben egyesült magyar gimnázium (melynek utolsó igazgatója én voltam) négy végzős magyar osztályt és a társuló román líceum három osztályt egyesített. Most

mindössze 20 magyar tanuló végez anyanyelvén. Igaz, a román osztályok 20-25 %-a is magyar.

Kedvező folyamat, hogy az óvodai csoportokban és elemi osztályokban növekvő irányt vett a magyar oktatás, talán ez felfelé is kifejti hatását.

- *Mit jelent Szeged Önnek?*

- Egy azon folyó különböző pontján fekvő városainkat nemcsak a Tisza, hanem Juhász Gyula munkássága is összekötötte. Fiatal tanárként nálunk indult pedagógiai pályáján, otthonra talált Máramarosszigeten. Szeretettel és párosszal ír a "kis Tisza" hídjáról. Elbűvöli az ódon történelmi levegőjű város. "A Kelet bezárja, népek kavalkádja, ahol együtt dobban magyar és román, zsidó és rutén, ukrán és orosz szív a városért."

Engem, szintén meghat a már "nagy Tisza" hídjainál fekvő város. Az a szeretet, ami a polgáraiból áramlik a város iránt, lenyűgöző és csodálatos az árvíz városa. Gondolatom visszatér a "kis Tisza" túlpártjára, el kell mondanom, hogy mostmár számomra ott sem határ, hanem épp összeköt a szintén kisebbségben élő kárpátaljai magyarsággal. Örömeinket, bánatainkat egyaránt megosztjuk. Szeretném, ha ez Szegeddel is teljesülne.

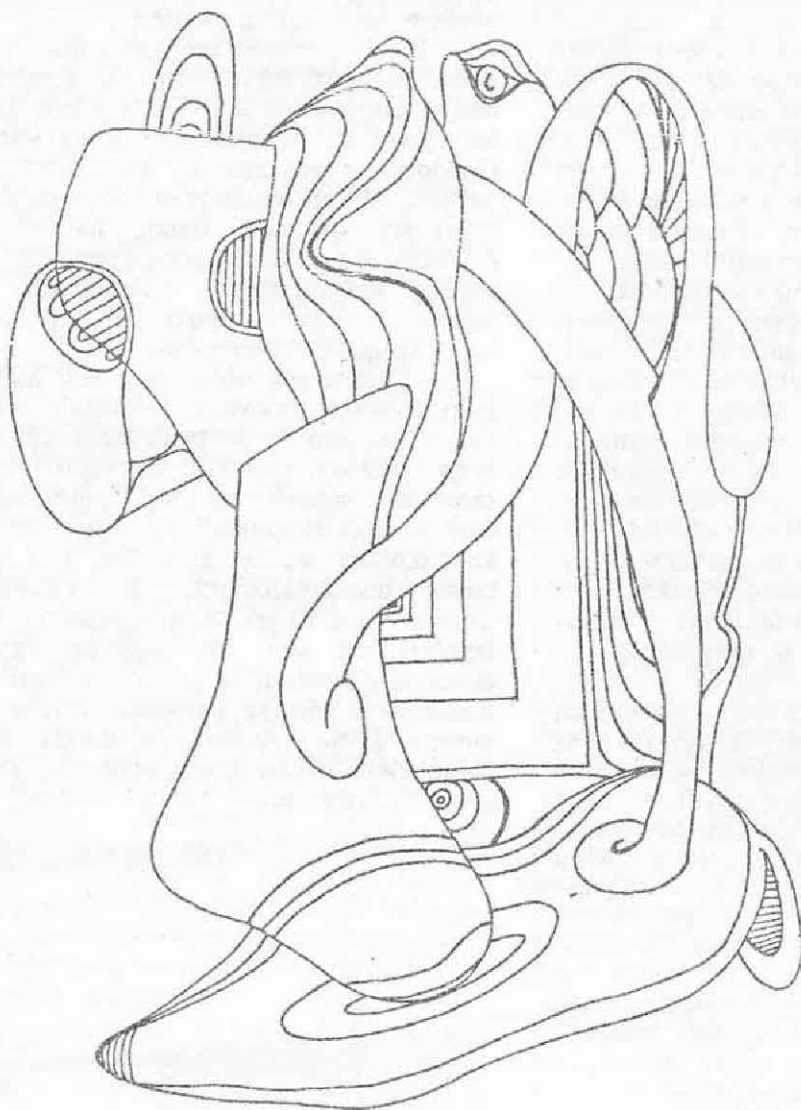
- Feladatunk nagy, meg kell hallani, hogy szomszédainkban testvérháborúk folynak. (Balcescu és Kossuth nem véletlen, hogy 1849-ben itt ült le tárgyalni.) E két szomszéd népnek fel kell oldódnia az európai testvéri gondolkodásban. (De meg kell tartania sajátos kultúráját is.) Nem tartok testvérharcoktól, de Vásárhely, Szatmár nem jó jel. A megoldás az iskolapolitikában van. Az egyházi iskolák bevezetése keresztény gondolkozással újra mindenkéül az emberek lelkében az embert állítja. Akkor, és csakis akkor megoldódnak végre közös dolgaink, Tiszán innen és Tiszán túl.

Ozsváth Gábor Dániel

Első helyezés

A juhosi Gyula Tanárképző Főiskola I. Sz. Női kara majus 1-4-ig a belgiumi Neerpeltben egy nemzetközi kórusversenyen vett részt, ahol a legmagasabb kategóriában az első helyezést, *summa cum laude* fokozattal elnyerte.

Gratulálunk!

A TÚ SPORTJA

A TARTHATATLAN ÁTLÖVŐ - BARTÓK CSABA

Koramájus, újszegedi sportcsarnok, dögmeleg. Egy olyan fiatalemberre várok, aki - nem túlzás - felpeszditette a város kézilabda életét. A főiskolán testnevelés-sportszervező szakos, így kivételes klasszisára a főiskola is számítva - az a csapat, amelyet a Főiskolás Bajnokság döntőjébe juttatott.

- *Helló Csaba! Csak hírfoszlányokkal rendelkezem rólad, válogatottság, olimpia, Erdélyből települtél át, satöbbi...*

- Igen, Erdélyben, Székelyudvarhelyen születtem, 1970. májusában. Onnan kerültem át Szegedre.

- *Egyedül?*

- Nem. Az egész család jött át 1990. februárjában. Korábban, 1987-ben adtuk be az áttelepülési kérelmet, de tervünk csak a forradalom után valósulhatott meg.

- *Szüleid mit csinálnak?*

- Apám építész mérnök. Itt, Szegeden egy kft vezetője. Anyukám a SZOTE Gazdasági Hivatalában könyvelő. Van egy bátyám, ő Pesten a Műszaki Egyetemen tanul. Végülis Erdélyben senkit nem hagytunk, mert nagyszüleim már korábban meghaltak.

- *Milyen fazon voltál kiskorodban, mit csináltál, hol tanultál?*

- Meglehetősen sportcentrikus családban nőttem fel, apám is, anyám is kézilabdázott. Először asztalitenisztem négy éven át. Később egy futbalcsapatban kötöttem ki, itt kapuskodtam. Közben kezdtem el kézilabdázni, egy ideig a kettőt együtt csináltam. A tanulást, fogalmazzunk finoman; mellőztem. Lassan már csak a kézilabda maradt: egyre feljebb jutottam a számárlétrán. Amikor átkerültünk, még semmi sem volt biztos. Volt egy ígéret az akkori klubelnök részéről, hogy itt helyem lesz a csapatban. De ezt a helyet sokáig nem nagyon találtam meg. Közben egy kisebb "rendszerátalakítás" zajlott le az egyesületnél, és ahogy új elnök és új edző irányítása alá kerültünk, kezdtem biztos tagjává válni a csapatnak.

- *Azóta felpörögtek az események...*

- Igen. Ebben a bajnokságban már meghatározó tagja lettem a csapatnak. Összesen nem tudom, hány gólt dobtam a bajnokságban, de a meccsekénti átlag 5-6 körül lehetett. Persze úgy, hogy volt, amikor egyet sem, volt, amikor 10-11 gólt dobtam.

Közben meghívót kaptam a válogatottba. Ha egy fiatal játékos új csapatba, új közösségbe kerül, mindig ugyanazt az utat járja végig. Én balátlövő, talán néha irányító vagyok, de hát a válogatottban, a Marosi-féle balszárnynál legfeljebb balszélső lehetek.

- *Mennyit érhetsz el játékosként?*

- Nézd, ha ilyen ritmusban fejlődök, és ilyen ritmusban nő az ázsíóm, azt hiszem, két-három év múlva a válogatottban is húzóember lehetek.

- *Úgy gondolom, ez elég reális megítélés.*

- *Olimpia?*

- Nagyon kényes kérdés. Pont annyi idős, nagyjából pont olyan szintű játékos vagyok, aki épp most, az olimpia előtt döngeti, na mondjuk kopogtatja a válogatott ajtaját. Tagja vagyok az olimpiára készülő 25 fős keretnek, de ez még nem jelent semmit. Május 18-án vonulunk edzőtáborba, ahonnan menetközben kipottyan hét ember, az edzőtábor végén pedig még kettő, hisz az olimpiára 16 fős keret utazhat. Unott közhely lenne azt állítani, hogy mindent megteszek a kijutásért, ez annyira természetes. Úgy gondolom, hogy ha nem sérülök le, nem jön közbe semmi, megvan az esélyem eljutni Barcelonába.

- *Ez nagyon nagy dolog!*

- Az. Csodálatos lenne. Aligha szükséges hangsúlyoznom, mit jelent egy sportolónak az olimpia, hát még ha olyan sportágat íz, amelynek világbajnoksága (nem úgy mint a focié) messze nem éri el az olimpia rangját.

- *Milyen volt, mikor először mentél be a válogatott edzésére?*

- Legalább olyan izgatott voltam, mint minden úgymond "első" mérkőzésen. A társakról nagyon jó volt a véleményem. Az idegenlégiósok közül Bíró Imrével és Füzesi Ferivel beszélgettem, hát ők igazán normális palik. Már várom a Marosival való találkozást, mégiscsak ő a magyar kézilabda legkiválóbb propagálója külföldön.

- *Térjünk talán át szűkebb, így is éppen elég tág közösségünkre, a Juhász-képzőre. Mit jelent neked a főiskola?*

- Jövőmet, aktív pályafutásom befejezése után edzőként képzelem el. Ehhez természetesen diplomára van szükség. Ezért felvételiztem és ezért járok a főiskolára.

- *De a Topolyán nem is jársz edzésre, nem?*

- Oda nagyon sokan a sport-szakmai gyakorlat miatt járnak, így naponta akár 35-40 emberrel dolgoznak. Ide, a napi két edzés után, túl sok értelme nem lenne eljárnom. Az másik kérdés, hogy azért jó lenne legalább egyszer-kétszer találkozni, edzeni a csapattal a Főiskolai Bajnokság előtt. Végülis nem volt rá idő. A főiskolás csapat számára is inkább az a fontos, hogy a meccsen játsszak, és minél jobb teljesítménnyel segítsen a győzelemre a csapatot.

- *Ott voltam a nyíregyházi főiskola ellen a döntőbe jutásért vívott meccsen. Az idegenbéli zakó után csapattársaid igen idegesek voltak. A hátrányt ledolgoztátok, de előnyre nem tudtatok szert tenni. Te meg ott álltál közöttük, mint a nyugalom szobra, szórták ki rólad az emberfogókat, te peáig szórtad a gólokat.*

- *Mennyivel vagy profibb a többiekénél.*

- Nézd, azért az NB-I és a Főiskolás Bajnokság két külön kategória. Csoporttársaim igazán nagyon lelkesek, a győzelemért mindent megtesznek. Az általad említett meccsen éppen az okozta, hogy olyan nyögvenyelősnek tűnt sokáig a játékunk, amivel én a többiek fölött vagyok. A meccs előtt, alatt idegesek voltak annyira, hogy nyugtatóval sem lehetett volna segíteni rajtuk. Én nem voltam ideges. Tudtam, hogy mi kell ahhoz, hogy felpörögjek, mikor van szükség megnyugtató gólokra. Így a mérkőzés végére már a többieknek is bejöttek a dolgok, biztosan nyertünk.

- *Legkiválóbb barátom, aki sérülés miatt csak csere volt azon a meccsen az ellenfél csapatában - hozzászemsz, ő kapus - azt mondta: nagyon jól dobsz. Ha a sánc nem áll össze, ilyenkor mindig a hosszú pipába dobod, de ha van sánc, akkor igyekszel súlypontemelkedésben verni őket, és akkor visszahúzod a rövid felső sarokba. Tényleg ennyire szegényes a repertoárod?*

- Ez nem rossz kérdés. Mivel elég jó rugóim vannak, tovább bírok a légtérben maradni, mint a védők, innen jön az, hogy a visszahúzás dobás a kedvencem. De éppen most a hétvégén, a Tisza Volánban a Komló ellen, tudtuk, hogy a kapus nagyon jól fogja a rövid oldalt, így akár egészen gyengén, de mindig a hosszúra dobtunk. Vagy öt ilyen gólt dobtam. De a kritika jogos! Az utóbbi időben nagyon sokat gyakoroltam, hogy lövőskálámot fejleszteni tudjam. Gyakoroltam elhajlásból, letről, futásból, lépésből meg egyéb módokból... De sok minden másban is fejlődőm kell.

- *Mennyire veszed komolyan a tanulást?*

- Amennyire időmből telik, igyekszem bejárni az órákra. Félévkor 4,5 volt az átlagom, figyelembe véve azt, hogy a kézilabda mennyi időmet vesz el, szerintem ez nem rossz eredmény.

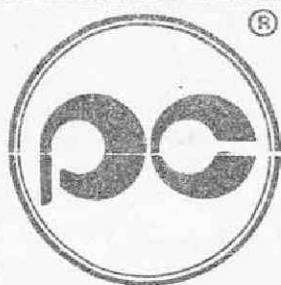
- *Van barátod a csoportodból?*

- Olyan, akivel összejárok, nincs. Elég zárkózott vagyok, de másfél éve, '90. augusztusa óta házas... Kiegyensúlyozottan élünk, de szórakozásra egyáltalán nincs időnk. Összesen egyszer voltam csoporttársaimmal buliban. Azt hiszem, ők elfogadtak engem ilyennek. A másik dolog meg az, hogy a bulik nagy része átcsapott manapság össznépi ivászatba. Én nem iszom, nem dohányzom, így egy ilyen buliban nincs semmi keresnivalóm.

- *Miért ilyen rövid a hajad?*

- Hmmm, mert ilyenre vágja a feleségem. Pillanat alatt megszárad, nincs vele gond, nem kell fésülgetni. Nem az a típus vagyok, aki a frizurájából valami nagy cirkuszt csinál...

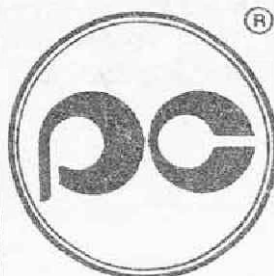
charlie

PROCONTROL
ELECTRONICS LTD.

AMERIKAI-MAGYAR VEGYESVÁLLALAT

6720 Szeged · Széchenyi tér 8.

Import, Export, Lízing, Bérlet
Nagykereskedelem, Tervezés
Kiskereskedelem, Gyártás
Kutatás, Fejlesztés, Szervezés
Szaktanácsadás Oktatás

Kell egy hely

- demonstráció a befogadó színházért -

Szeged kulturális életének meghatározó része az egyetemi színházak működése, melynek kezdete a hetvenes évek elejéig nyúlik vissza. Az utóbbi években nagyon sok rangos előadásnak, fesztiváloknak lehettünk a nézői.

Olyan előadók, csoportok jártak Szegeden, mint ENZO COZZI, KIMBRI, MODERN DANCE DEPARTMENT vagy legutóbb az ODIN TEATRET.

A mai napig 8-10 amatőr, független színház működik a városban, anélkül, hogy a munkájukhoz nélkülözhetetlen feltételek adva volnának. Saját próbahely hiányában klubok, művelődési házak programjaihoz, nyitvatartásához kell alkalmazkodniuk, ami nagyon megnehezíti munkájukat.

A Szegedi Színházi Páholy, az Anselmus Repülőszínház, az Epilóg Kamara és az Egyetemi Stúdió Színpad tagjai elhatározták, hogy májusban egy egész hónapos tiltakozó demonstrációt tartanak a Boszorkányszigeten. Az akció programjai közt szerepelnek: performance-k, felolvasó estek, koncertek. A Boszorkányszigeten készülnek a Stúdió Színpad új darabjának jelmezei, díszletei, kint zajlanak a próbák. A demonstráció egy munkabemutatónak is felfogható, ők ott kint is színházat csinálnak, ehhez kellene egy hely...

...azoknak is, akik sorban állnak a nemlétező befogadó színház ajtaja előtt.

Vakond

Az ember dőléjében

Vna, vnaegyek - értelmében, úságokban, lévben - s már az emberek is beadólnak jól. Tehát kezdik komolyan venni.

Az emberi butaság harántalan. Ha nagyban történik - tragikus. Egyén irrodáján - egy nemzet megismerésén.

A dolog miya természetesen - az életkezdet pillanatának kérdése. Lehet vallási, erkölcsi, etikai kérdés. De mindenképpen személyreszabott. Valaminek a tiltása sohasem szünteti meg magát az eseményt (ld. USA szesztilalom a két világháború között, 50-es évek abortusztilalma ideháza - Sarkadi: Elvesztett paradicsom).

Ha egy nemzetet a kipusztulás veszélye fenyeget, az állam szociális intézkedéseiben keresendő a hiba. És ez alól egy kormánynak nem szabad kibújni, hát még személyiségjogokat sértő intézkedéseket hozni, vagy az ember legbensőbb kérdéseit kártyaként kítakarni.

e

Állatbarátok

Az idén is csak elkezdődött valahogy a tavasz. Melegedik az idő, zöldülnek a fák, a bokrok. Felhorgad romantikus kis lelkünk és kikocogunk a legközelebbi zöldterületre, hogy megtudhassuk fűre lépni még most is tilos. Fűvet egyébként nem látni, mivel a parkot ellepte egy speciális virág, - a legjobb barátunk virág -, a Kutya. (Vagy inkább a gazdik.) Nyelvlógatás, farkcsóválás és egyéb csatolt származékok, hívséges, odaadó tekintetek, hiszen ez már IGAZI sétáltatás. Elnézem őket, ahogy ülnek a padokon, és félméteres pórázon vigyázulásban sétáltatják, vagy lassan bandukolva 10 méteres futópórázon "röptetik" szerencsétlen ebeket. A legsportosabbak biciklikormányhoz kötve próbálják szabaddá tenni kutyájukat. Kicsi és nagyobb, ártatlanul boldog, megköztözött összevisszaság zsong a tavaszi parkban.

Végülis én megértem a gazdikát, hiszen állatkínzás volna ha nem "sétáltatnák" őket. (Ez a mondat egyébként egyáltalán nem kétértelmű.) (a szerző) Persze ilyen időben mindenki kivágyik a "Természetbe". Arra meg tán jobb nem is gondolni, hogy a nemes állatbarátok hol tartották télen kis pártfogoltjaikat, hiszen aki akkor is betéved a parkba, jól tudja, hogy ilyenkor se kutya, se gazdi. (Legföljebb néhány fehér holló.)

Vita

Freinet iskola

"A gyermek nem fázhat ki, ha számára funkcionális, életmenetében illeszkedő tevékenységet végez." - mondta Celestin Freinet francia pedagógus. A róla elnevezett pedagógiai szemléletmóddal már sok helyen lehet találkozni Nyugat-Európa iskoláiban. Hazánkban csak néhány helyen alkalmazzák Freinet tanítási technikáját. A megyében egyedül a tápéi Freinet tanodában. De őszől a hódmezővásárhelyi Hódói Általános Iskolában is beindul ez az oktatási forma. Erről beszélgettünk Gaálné Gaál Györgyivel, az iskola tanárnőjével, az új szemléletmód beindítójával.

- Melyek a mai iskolai nevelés ellentmondásai?

- Egyrészt nem alakult ki az iskolai oktatás monopolisztikus jellege miatt a hatékonyság növelésének kényszere. Másrészt három irányból (a társadalom, az ismeretközvetítés szabadpiaca, valamint a tanulók irányából) nehezedik nyomás az iskolára. Ugyanis a hagyományos ismeretátadó attitűddel a pedagógus - saját korlátai miatt - a fejlődés gátjává válhat. A 45 percre beszabályozott tanítási órákon, ahol az elvégzendő feladatok terv szerint beszabályozottak, a tanító egy előre kalkulálhatatlan, kiszámíthatatlan közeggel áll szemben, amelyen karizmatikus tevékenységgel kísér meg úrrá lenni, mivel a személyközi viszonyok nem szabályt követő tevékenység eredményeképpen jönnek létre. A folyamat leírások kötöttsége személyiségétől, az alkotás örömetől fosztja meg a tanítót és a tanulót. Az újkori röghöz kötöttség, a tankönyv és munkafüzet használatának mindenhatósága éppen az életszerűséget vonja el a tanulási folyamatától. Sajnos az egyéni érési ütemet nem

veszi figyelembe a jelenlegi iskolarendszer, és egyedül az iskola által kínált tudásanyagot preferálja, s csak az osztályzatok révén teszi érdekeltté a tanulót saját fejlesztésében. A gyermek, a szülő és a pedagógus egymásra mutogatásából a kiutat nekünk, tanároknak kell megtalálnunk, hiszen a tanítás "mesterei" mi vagyunk.

- Ezek a gondolatok és felismerések motiválták arra, hogy egy liberálisabb iskolarendszert valósítson meg?

- Igen. 1991. nyarán tízegynéhány pedagógussal Hollandiában jártunk, ahol megismertük a nagy hagyományú, szabad és nyitott iskolákat. Olyanokat, mint a Jenaplan-t, a Bicubet, a Montessorischool-t és a Freinetschool-t. Megvallom őszintén, pedagógiai hitvallásomhoz ez utóbbi áll a legközelebb. Miután hazajöttem át-tanulmányoztam Szegeden az Egyetemi Könyvtárban fellelhető Freinet szakirodalmat. Tagja vagyok a budapesti székhelyű Freinet alapítványnak és részt veszek találkozóikon. Kapcsolatban állok Havasi Valériával, aki Tápén

hasonló szellemben tanít. Szaktanácsadással Debrey Attila a Csongrád Megyei Pedagógiai és Közművelődési Szolgáltató Intézettől segíti munkámat. Kees Bart pedig - aki a hoofddorpi Freinetschool alapító igazgatója - személyes útmutatásaival támogatja elképzeléseimet.

- Milyen összetételű lesz az ősszel induló Freinet osztály? Nem fél-e attól, hogy egy elit, úgy értem jómódú szülők gyerekeiből áll össze a csapat?

- Nem. Az eddig jelentkezett gyerekek szülei a társadalom különböző ranglétráján foglalnak helyet. Van köztük esztergályos, munkanélküli, orvos, mérnök, segédmunkás és bolti eladó. Egyszerűen szólva: jónak és rossznak is van csapata. Szükségesnek tartom, hogy a szülők dönthessék el, hogy ebbe az osztályba akarják-e járattatni gyermekeiket. Mivel az osztály végleges összetétele a beiratkozáskor dől el, várhatóan nagy különbségekkel érkeznek majd a gyerekek. Azt tervezem, hogy májusban az első szülői értekezlet és iskola látogatás után, pszichológus segítségével személyiség-

vizsgálatot végzünk (felmérjük intelligenciájukat, speciális tesztek segítségével kiderítjük, hogy mely területeken kiemelkedőek képességeik), hogy egyénre szabott pedagógiát tudjak gyakorolni. Nagyon fontos, hogy ebben és minden fontos kérdésben a szülők véleményét ismerjem, ugyanis a pedagógiai programban egymás segítői és kiegészítői leszünk a gyerekek érdekében. Ezért az osztály nyitott a szülőknek, akik bármikor bejöhetnek nézelődni és segíteni.

- Mi a legfontosabb a Freinet szemléletmódban?

- Az, hogy nem elég tudást adni. Nekünk az élettechnikát, az életmódot és az életvezetést kell formálni. Meg kell mutatni a gyerekeknek azt, hogy hogyan lehet a változó körülmények között emberré felnőni. S ebben a tudás folyamatossága - az élet változásából adódóan - a legfontosabb élettechnika.

- Milyen tanulás-szervezési módokat alkalmaz majd?

- A program tevékenység rendszere rugalmas szervezeti keretek között biztosít egyéni fejlődést. A gyermek önállóságára és kreativitására építünk. A rugalmas szervezeti kereteket az egyéni vállalások teljesítésére, tapasztalat szerzésére napi egy-két órás szabad sáv biztosítja, amelyben a gyerek maga dönti el, hogy milyen eszközzel, módszerrel, és ritmusban

akarja végezni a feladatot. Erről a csoport előtt beszámol. Így fokozatosan alakul ki az a képessége, hogy reális tervet készítsen magának. A munkája szervezéséhez szükséges előrelátás, elemzés sorozatos gyakorlásokon keresztül alakul ki, melynek során tudása és önismerete fejlődik. A rugalmas szervezeti keretekre azért van szükség, mert a tanulási folyamatban többszoros információ-szerzésre kell lehetőséget adni. A fő feladat egyébként a totális értelemben vett tanulásnak a megtanulása. Freinet mondta azt, hogy: "Az intelligencia nem csak a szavakon és az emlékezet által bevéselt gondolatokon keresztül működtethető." Ebben megtalálhatók a környezethez való magatartás-diszpozíciók is. Azok a személyiség-tulajdonságok (asszimilációs, akkomodációs, immagizációs és kommunikációs képességek, valamint a divergens és konvergens gondolkodás), amelyek segítik az ember cselekvései előtt álló akadályok legyőzését, illetve megakadályozzák a - logikai és etikai értelemben vett - helytelen cselekvést. A rugalmas szervezeti keretek megadják az aktivitáshoz szükséges lehetőségeket, és élnek az egymásnak segítség előnyeivel is. Választási lehetőséget adnak a feladatok kiválasztásában és végrehajtásában, s biztosítják az elmélyülés feltételeit.

- Milyen tanulási formában szereznek majd ismereteket a gyermekek?

- Freinet szerint a gyermek érdeklődését nem feleltetjük meg, hanem ébrentartani. Ugyanis az emberrel veleszületett képessége, hogy tapasztalni, megismerni vágyik. Ezt az ősi motivációt úgy hasznosítjuk, hogy állandó lehetőséget adunk a kísérletező tapogatózásra. Fontos, hogy a gyermek bizonyos fokú önállóságot kapjon az ismeretszerzés és a munka megszervezésében, mert az ezek során kialakult magatartásmintái, szokásai és beidegződései fogják alkotni kialakulófélben lévő személyiségének magját és későbbi élettechnikáját. Nem kívülről kényszerítünk fegyelmet a gyerekekre, hanem felismertetjük és elfogadtatjuk a tevékenységek belső logikájából adódó rendet. Ugyanis megfelelő eszköz és célrendszer mellett, kritikus, de pozitív értékelési szemlélettel kitartható munkára serkenthető minden gyermek.

- Milyen a pedagógus szerepe egy Freinet iskolában?

- A legfontosabb ismérvek: a bizalom, a megértés, a tolerancia, az együttműködőkészség és a másság elfogadása. Ezek jelentik az együttélés alapját. A pedagógus is csak egy tagja a csoportnak, s ugyanannyi szavazati joggal bír, mint bármely más tagja a csoportnak. Ez a liberális iskolatípus, úgy érzem, hogy demokratikus állampolgárokat tud majd nevelni.

Szabó Szilárd

ALTERNATÍV ZÓNA

A múltkori számban beszéltünk a foglalt házakról. Sokan kétkedve fogadták ennek természetes voltát. Hogy ez a jelenség mennyire természetes, szolgáljon bizonyítékul egy lyoni, s egy londoni eset.

LYON

Március 14-én este karnevállal egybekötött tüntetés volt Lyonban, a hivatalosan március 15-ére tervezett foglaltház kiürítések ellen.

A kilakoltatásokkal és egyéb rendőri akciókkal a hatalom végső célja a foglaltháznegyed felszámolása, hogy helyére később irodaházak épüljenek. Mindez nem egyedi jelenség Franciaországban, s úgy tűnik egy nyugat-európai folyamat része is, mely során visszaszorítják a házfoglaló (alternatív) életformát.

A be nem jelentett megmozduláson mintegy 300 fiatal vett részt, megbénítva a forgalmat, zajongtak és petárdáztak. Útközben elhaladtak a körzeti rendőrállomás előtt is, ahol festékes zacskókkal alaposan megdobálták a falakat. Ekkor lépett közbe a C. R. S. (rohamrendőrség), nekitámadtak a tüntetőknek, közelharc alakult ki, hamarosan könnygázt vetettek be, így próbálva feloszlítani a tüntetést. A kényszerű futás után a Rap Thou (legnagyobb foglaltgyár) előtti parkban folytatódott a demonstráció. A C. R. S. itt újra támadott, mire a tüntetők egy része bemenekült a Rap Thou-ba, míg a többiek a környező foglaltlakásokban kerestek menedéket, elbarikádozták magukat. A támadás folytatódott a Rap Thou ellen, az ablakon könnygázt dobtak be, hogy így kényszerítsék megadásra a bentlévőket. Kisebb-nagyobb megszakításokkal egész éjszaka folytatódott a könnygáz támadások, de a védőknek eközben is folyamatos kapcsolata volt a környező foglaltházakkal (telefonon). A szünetekben (ilyenkor a C. R. S. visszahúzódott kiinduló állásaihoz) kerékpárral járták be a környéket friss információkért. Reggelre a rendőrség elvonult, áthelyezve a kilakoltatás végső időpontját március 16. reggel 6 órára. A házfoglalók közel egy nap időhöz jutottak, ezalatt kiürítették a Rap thou-t, nagygyűlést tartottak a Vonitzában, plakátokat, szórólapokat nyomtak, országsszerte mozgósították a médiákat. Hétfő reggel a beígért időpontban a foglaltházlakók zajongva vonultak ki az utcákra, kifejezve tiltakozásuk az eljárás ellen, barikádokat emeltek, de az óriási erővel kivonuló rendőrséget ez nem akadályozta meg abban, hogy még a Rap thou-ban tartózkodó mintegy 15 fiatait elvigye, és a tüntetők tehetetlenül nézték, ahogy a foglaltházat befalazzák.

Március 16-án délutánra sikerült mindenkit szabadlábba helyeztetni, melyhez nagy segítséget nyújtottak az országsszerte megrendeződött segélykoncertek. Március 17-én a parkban sátrakat próbáltak felállítani, de a C. R. S. ezt megakadályozta; rengeteg fiatal érkezett más városokból.

Március 18-án néhány fiatal behatolt a Rap Thou-ba felmérni a terepet, ha van áram, szombat (21-e) koncerttel egybekötött újrafoglalás lesz, amennyiben ez nem sikerül, egy másik gyár elfoglalását tervezik.

Az élet nem áll meg!

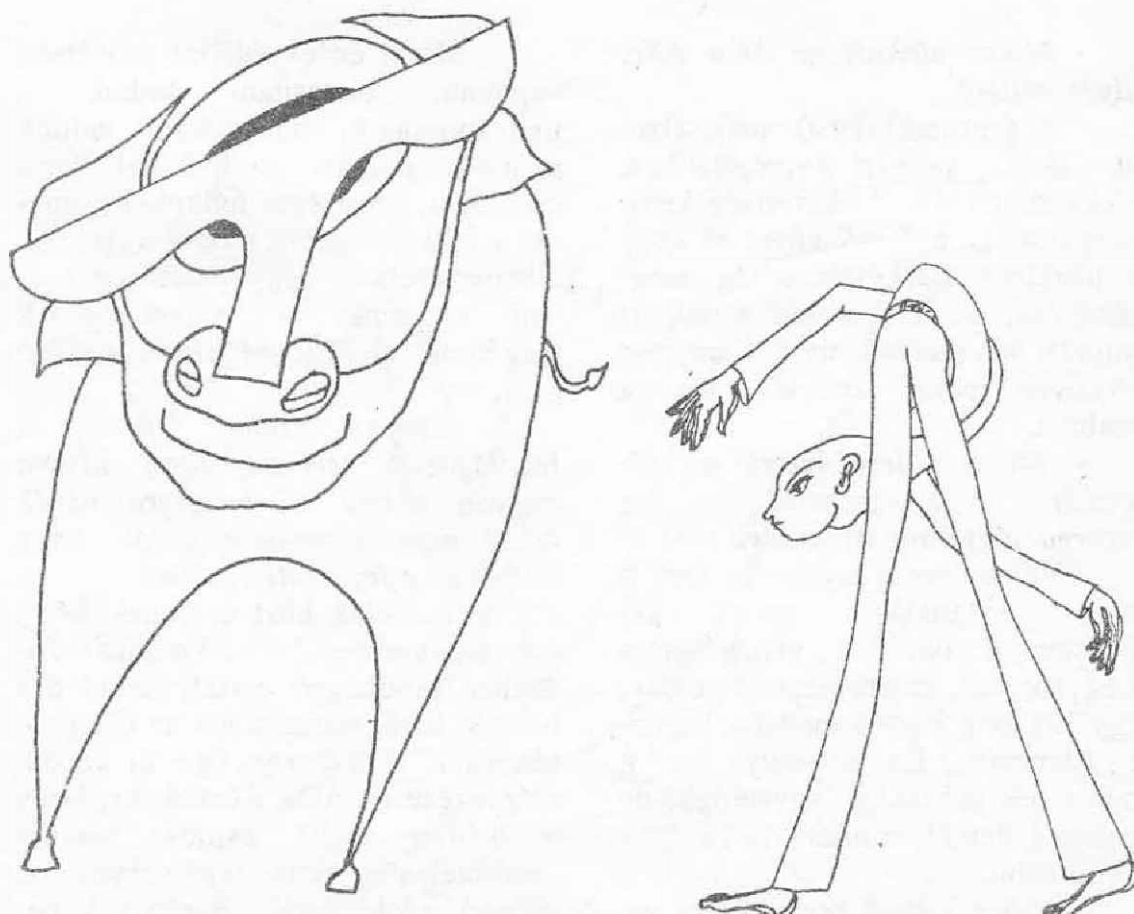
Lyon, 1992. március 18.

E.

LONDON

Viszonylag sok a foglalható, de messze nincs olyan aktivitás, mint pl. Amszterdamban. Többnyire kis házakat foglalnak, ugyanis Londonban rengeteg az 1-2 emeletes sorház, ezek egymás melletti lakások. Ilyenből elég sok üres. A házfoglalók elsősorban lakást akarnak szerezni, ezek a házak nem is igen alkalmasak másra. Gyakran előfordul, hogy kirakják őket a rendőrök, de ez általában békésen zajlik, hiszen csak 5-6 emberről van szó. Egyébként lehet legalizálni a házfoglalást, pl. ha már egy bizonyos ideje üresen állt a ház, és ezt a szomszédok is igazolják. Egy olyan házban jártam, ahol anarchista könyvesbolt működött, és hetente párszor kávéház meg étterem. Az étterem annyit jelent, hogy főztek vacsorára egyféle ételt, plusz saláta, sütemény, ez-az. Természetesen vegetáriánus ételek. Önköltségi áron lehet megvásárolni. Egy kis közösség szervezi az egészet, be van osztva, ki melyik nap dolgozik, ki intézi a beszerzést. Minden héten tartanak közgyűlést, ahol megbeszélik az aktuális dolgokat. Nincs vezető, mindenki annyit vállal, amit meg is tud csinálni. Felelősséget vállalnak döntéseikért. Van több info-shop, információs központ, ahol lehet találkozni, hírekhez jutni. Létezik több squat-újság, és kézikönyvek, pl. jogi tanácsok, szerelési útmutató házfoglalóknak, stb... A squatterek általában aktívan részt vesznek az anarchista, anti-fasiszta mozgalmakban.

(Lali)

Mozgalom az erőszak ellen a békéért

1990-ben a Magyar Honvédségnél katonai szolgálatot teljesítők közül 80 fő halt meg. A hivatásos állományból 20; sorkatonaként 2 ember lelte halálát szolgálati tevékenység közben, 40 honvéd katonai szolgálattal nem összefüggő közúti ill. vízi baleset miatt vesztette életét, egy fő pedig bűncselekmény áldozata lett.

Öngyilkosságot tizenheten követtek el.

A TÚ kérdéseire *Czakó László*, az Alba Kör szegedi csoportjának képviselője válaszol.

- *Mikor alakult az Alba Kör, milyen céllal?*

- A szervezet 1990. májusában jött létre, polgári szolgálatosok érdekvédelmi szövetségként. Mozgalom az erőszak ellen; fő célja az általános hadkötelezettség megszüntetése, de fontos volt a polgári szolgálat bevezetése, mert a magyar törvények nem ismerték ezt a fogalmat.

- *Mi a véleményetek az alternatív szolgálatról, ez részeredmény vagy rövid távú cél?*

- Véleményem szerint ez sem ideális megoldás, mert aki lelkiismereti okokból visszautasítja az egyenruhát, annak nem megoldás, hogy két évig ingyenmunkása legyen az államnak. Én személy szerint ezzel teljes mértékben egyetértek, de ez nem jellemző mindenkire az Alba Körön belül.

- *Miben tudtok segíteni, ha valaki hozzátok fordul?*

- Mivel érdekvédelmi szövetség vagyunk, biztosítani tudjuk a nyilvánosságot, információt tudunk adni a polgári szolgálattal kapcsolatban, segítséget tudunk nyújtani ezt a fajta szolgálati módot választók elhelyezésében, hogy lehetőség szerint mindenki a végzettségének megfelelő munkát végezzen ez idő alatt.

- *Milyen módon fejtetek ki felvilágosító tevékenységet, hiszen nagyon sokan a sorozásra várók közül nem is tudnak arról, hogy létezik ez a fajta alternatíva?*

- Terveink közt szerepel, hogy gimnáziumokban, szakmunkásképzőkben rendhagyó osztályfőnöki óra keretén belül propagáljuk az elképzeléseinket, illetve van egy új kezdeményezés az Alba Körnek az, hogy a behívó mellé kapjon minden "sorköteles" egy tájékoztatót a polgári szolgálatról. Ezenkívül ne-

gyedévenként jele-
nik meg az Alba
hírek, sajnos igen
kis példányszám-
ban.

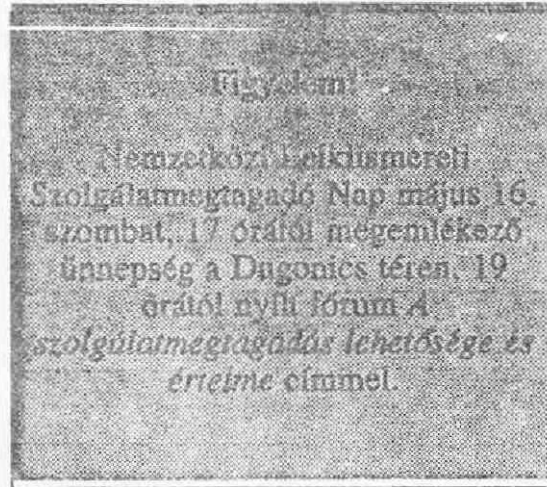
- *Hány tagja
van országosan az
Alba Körnek?*

- Most kb.
150 fő, itt Szege-
den 15-en va-
gyunk.

- *Ennél a
számnál sokkal
nagyobb az a súly, amivel benne van
a köztudatban.*

- Feltétlenül.

- *A saját környezetünkben is
sok embert ismerek, akik nem*

*akarnak katonák
lenni, és ki is
járják maguknak,
papírt szereznek a
pszichiátriáról, de
nem keresik meg
ezt az érdekvéd-
elmi csoportot, sze-
rinted erre mi a
magyarázat?*

- Valószínű-
leg nem ismerik a
munkánkat és job-
ban megbíznak

azokban a csatornában, amiket ők
ismernek.

Lejegyezte: VAKOND

H a n g k ö l t é s z e t

Ladik Katalin a jugoszláviai magyar irodalom egyik legjelentékenyebb, legérdekesebb és - sokak véleménye tükrében - legfeltűnőbb alakja. A közelmúltban Szegeden tartott Bukott angyal című előadása után kérdeztük fonikus költészeti munkásságáról.

- A bukott angyal a fonikus költészeti munkásságom egyik produkciója, ami azt jelenti, hogy több ilyen multimédiális hangköltészeti performance-t csináltam, aminek azok a verseim képezik az alapját, amiket ilyen szándékkal írtam. Ezek a versek nem olvashatók kötetben, mert inkább előadásra, nem a két dimenziós könyvbe valók. Azért nem szeretem az olvasásra szánt verseket előadni, a hangköltészet nem fér a kötetbe.

- Mi a hangköltészet?

- A hangköltészet így már egy klasszikus fogalom, ilyen értelemben is, ahogy tudományosan nevezzük, hogy fónikus költészet.

A hangköltészet végeredményben a sámán ráolvasások, a rítus, a mondókákból, az imákból és a mantrákból ered. Valójában az a hangköltészet. Tehát semmi új a nap alatt.

- Mióta beszélhetünk hangköltészetről?

- Mint irodalmi műfaj, a szürrealisták, futuristák óta létezik, tehát a század elejétől. Az én jellegzetességem az, hogy egyszemélyben vagyok költő, előadó, rendező, egyszemélyes színházba ötvöztem ezt a fajta munkásságomat.

A hangköltészet nagy robbanását a dadaisták és a futuristák érték el, amikor polgárpukkasztó módra kiálltak, akkor volt egy csúcs. Elérték a polgárpukkasztást is, azonkívül kiművelték ezt a műfajt (pl. T. Tzara). A hatvanas évek végén a beatnik irodalommal együtt, amikor a beatnik irodalom túllépett a kétdimenziósba, amikor átkerült hozzánk...

A hangköltészetet nem is a költők kezdték igazán, hanem azok a reneszánsz típusú emberek, művészek, akik nem kimondottan képzőművészek, de képzőművészek is, zenészek is, költők is, ők indították a happeninggel, performance-szal, mert amikor az ember radikálisan értékeli át a képzőművészetet, a színházat, a zenét, nyilvánvaló, hogy a költészetet is át kell értékelnie. Hová nyúltak a költők, ugyanoda, ahová a képzőművészek, tehát vissza a képráshoz, a tipográfia, video nyújtotta lehetőségekhez, a xerox megjelenése, a multiplikációja a dolgoknak vizuálisan ugyanúgy hatott a hangra. Ha én látok egy sokszorosított "á" betűt, rám az rögtön hat, tehát a hanganyagomra is.

- Miért ezt a kifejezési formát választottad?

- Miért választottam, illetve miért kényszerültem rá... Ennek nagyon egyszerű és egyetlenegy magyarázata van, hogy ötnyelvű környezetben élek, ahol öt nyelvet beszélnek, és mindegyik kis nyelv, nem világnyelv. Állandóan kisebbségi érzéssel küszködtem, mint költő. A nyelv az alapanyagom, az a szerszámom, nem mint a zenésznek, akinek a muzsikáját megértik, rögtön tud közvetíteni és a visszacsatolásos kapcsolat azonnal megtörténik, le tudja mérni, ha előadja a művét. A festő is. Nincsenek kommunikációs gondjai. Egy írónak, költőnek viszont vannak, a fordítónak is. Mindegy, hogy magyarról szerbre fordítom, szintén kis nyelv.

Egyszerűen időzavarról van szó. Már az írott verseimben is sikoltozni kezdtem. Nem úgy írtam le, hogy: jaj, hanem jaaaaaj, több a-val és ez bennem meg is szólal. Azonkívül valahogy úgy érzem magam, hogyha visszamennék az előző életembe vagy ha a küldetésemről beszélnék, mert ugye kérdeznék, hogy ars poetica meg az meg az. Valahogy én mindig úgy érzem, hogy én az a fajta reneszánsz alkotó, vagy művész, vagy ember vagyok, aki mint a sámán, egyfajta küldetést végez. Nagyképű vagy nem nagyképű, de akkor éppen nem volt divatban a népiesség, ellenkezőleg, a harvanyas években az elidegenedés és a hippikorszak volt.

Én viszont a gyökereimhez mentem vissza, és nem népies hangulatot, hanem igenis a legelementárisabb ősi, sámáni hangulatot fedeztem fel magamnak. Használtam a balkán folklórt, a népzeneből merítettem, a ráolvasási technikákból egyszerűen tanultam. A hangomat műveltem és használtam, hogy azt a fajta hatást érjem el, mint a sámán, amikor egy közösségen belül egy funkciót végez és azonkívül költő is.

En mint színész nélkül dolgoztam, mert nem létezett magyar színház Újvidéken, mint költő nagyon kis közönség olvasott. Vissza akartam hallani, hogyan hatnak a verseim. Rájöttem, ha ilyen hangköltészeti effektusokat beleteszek az előadásomba, akkor egyszerűen magamra hívom a figyelmet, és elérem azt a sámáni funkciót, hogy a lényegre is odafigyelnek. Rettenetesen utáltam az unalmas irodalmi felolvasó esteket. Úgy törtem meg ezt a monotóniát, hogy egyre inkább igyekeztem megszabadulni a hagyományos versektől és egyre többet írtam fónikus előadásra. Így keletkeztek ezek az audiovizuális esték, amik lassan önálló estekké álltak össze.

Lejegyezte: Csordás Anett

Szeged és az irodalmi élet

- reflexió a Délmagyarország margójára -

Keveset beszélünk a provincionális irodalmi életünkéről, a felelősségről, egy kritikáról, vagy annak súlyáról. Egy elejteni szó egy társaságban vagy bizonyos mondatok egy 70 ezer példányszámú napilapban... Talán mert hiányzik is a tudat, a fontosságunk és szavaink súlyának tudata? Vagy épp ellenkezőleg? Mit jelent egy író ember felelőssége? Mit, érzékenysége? S lehet-e szerzet nélkül kritikai író? - vagy kell is? Sőt?

Először talán helyükre kell tenni a dolgokat, érezni a különbséget egy antológia és egy első kötet között. Az utóbbival úgy vélem elengedhetetlen a szigorúság. Egy antológia bírálatakor talán nem szabad elfelejteni, hogy mindenki volt ún. fiatal költő, aki örült, hogy egyáltalán valahol megjelenhetett - "sok költő, kevés mű" - törekvését.

A szigor pedig igen dicséretes, csak hogy először jobb lenne saját háznak táján söpörni. Ez annál is fájóbb, mert a szerző amúgy érzékeny, jó író, önmagával szemben igényes - nem így saját (írói) környezetével. A fiatal próbálkozások kritizálásakor már szilárd és kemény, ami nem baj, csak épp a tehetség kényes valami, az önérték még kényesebb, hátha még igaztalanul már-már brutális módon karimolnak belé.

K.

Katona Krisztián

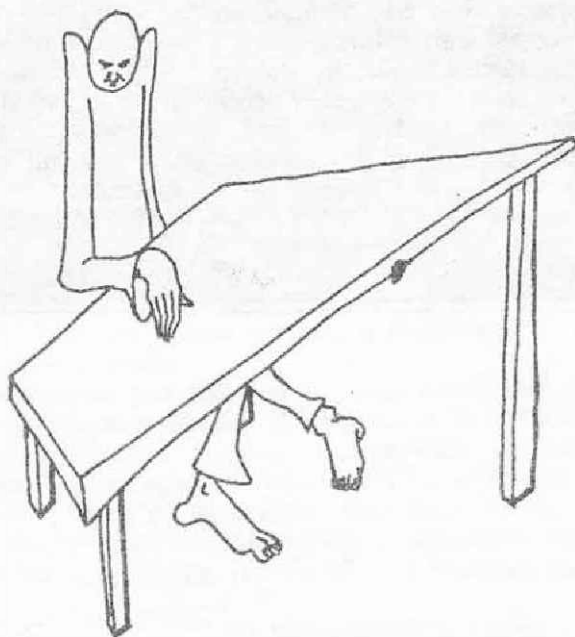
Roncsolódás

"Történt valami? Nem tudom." Az idézet Janisch Attila *Árnyék a havon* című filmjében hangzik el és tulajdonképpen ez itt a lényeg. Mert Janisch nem a történetet keresi, hanem az egzisztenciális űr, a "nihil", a semmi bokrának ágai között kotorász. Akaratlanul is József Attila-i mélységekbe talál be filmjének kockáival: "Csak ami nincs, annak van bokra/ ami van, széthull darabokra." Mégis, talán inkább az Ady-i atomizálódottság ("Minden egész eltörött"...), a molekulákra bomlott makrovilág rázkódik a '60-as évek sárral és vérrrel bemocskolt útját felidéző ódon "Ikarusz" roncsban. A szüntelenül fel-feltűnő autóbusz a filmben a főhöst beszennyező bűntől való menekülés lehetőségének mitológikus eszköze. A menekülés lehetőségének példázata az apa (Miroslaw Baha) és a kislánya tragikus kettőse. Janisch kissé didaktikus teszi a paradoxont: a bűnnek az ártatlan kislány által való hordozottságát. "Árnyék a havon." A lelkesztől távozni akaró apa, aki a megelőző jelentben kislányát csókolva kijelenti: "nem hagyjak el soha", menekülni próbál, de megszabadulni nem tud. Lánya utánaszökik...

Bűnnek és ártatlanságnak, a fehérnek és a feketének a filmje Janisché. A kontúrok élesek, a téli Bakony jegenyéi expresszionisztikus képi erővel szűrják tüleveleikre a beszürkülő, a létezés jogosultságában mindjobban kételkedő lélek belső égét. Wajda Hamu és gyémántja óta nem láttam hasonló fehéreket és feketéket...

No, de ne csak dícsérettel illessük a filmet. Anélkül, hogy a pszichoanalízis Freud-i vagy Jung-i rejtelmébe ásnánk, meg kell említenünk, az életéhez ösztönösen ragaszkodó főhőssel eltöltött utolsó jelenet számunkra érthetetlen és értelmezhetetlen. A magyar honvédség golyójától megsebzett főhős a képen - ezúttal valódi-döglött roncsként - megjelenő ódon "Ikarusz" roncsba vonszolja magát, majd egy szekercével - ki tudja, honnét került oda? - lábát levágni készül: magasba villan a fémes tárgy, megáll egy pillanatra, hogy a pillanat a végtelenbe tágulhasson a képet lassankint elöntő semmi fehérségében. A kép a kifejezendő tartalom szolgálóleányaként itt már nem bírja el önmagát! A néző ül a fehér vászon előtt, a felvillanó lámpafényeknél eszmélve kérdi: "Történt valami?"

Mit válaszolhat?: "Nem tudom" -

Zenei szószedet

- részlet -

MODERATO - erotikus módozat
ALLEGRETTO - gettó-allergia pergő R-rel
SOSTENUTO - Tenuto-mártás
MARCATO - valutaóhajtás
KASZTANYETT - orosz kasztrendszer felbomlása
NEUMA - a reuma ősi változata
PRESTO - gyorskávészó
SZEKUND - szegény Kund! - rövidítve
SZEXT - tárgyilagosságot élvezet
TANGO - tanfolyam indul!
TOCCATA - olaszos célzás a másik zsírpárnájára
VILLANELLA - Ella sziporkázik
AMOROSO - Piros Amos-zappan reklám
ANTIFÓNIA - Anti falusi fonódája
ASSAI - nagymeleg Japánban
BANJO - Vigyázat! A kocsmában Joe is bent van!
BALLADA - siratóéneket Jevgenyij kocsija felett...
BOLERO - Bo Derek lerója bűneit
CAMERA - Erát hívják Angliába
CHACONNE - sakkot be!
CHITARRA - kit arra, kit erre vet a sors
CLAUSULA - a Klauzál tér olasz megfelelője
JONGLEUR - francia ajtonálló becsongva
MELÓDIA - megrövidített munkadíj
PARTITÚRA - tóparti séta
PARLANDO - parlagon landolva
POLONAISE - Marco a távolba tekint
PRELÚDIUM - szárnyas előétel
RONDEAU - esztétikai minősítés francia nyelven
SECCO - román titkosszolgálat olasz földön
BETONUNG - magyar aszfalt rövidítve
RONDINO - olaszos rútság
CELLONE - cselló tagadva
DREHER - forgó sörtánc
TRANCSÍR - leprás külföldi

Plugor Magor

Útban Li Taj-hoz

Kezeimben törött mozsár,
reves díszektől búcsúzó.
Li taj? gőzölg-e szamovár:
kutatni teteje befagyott.

Szorítok réziábú csengőt
lovaim kérges hámjára,
széles hátukra lenkendőt,
s felhőt fingnak nemsokára.

Míg odaérek a naptár
sarjúnjáró nyárig fordul,
húzzad szánom, ez nem batár!
Utánam hulló rozsdaut.

És beszélünk szerelemről,
nem zavar maroknyi szúnyog,
lovak hátán majd a lenről,
míg sétálnak az asszonyok.

J. K.

Minden nap

Végleg belenyugodtam
hogy a felfogható,
észlelhető
világ
sosem érzelemdús,
sosem
ésszerű,
sosem életrevaló

Tévedés

Abban a tudatban
riadtam fel,
hogy valóra vált
a hisztéria-csoda
idegen lények úrhajója
vagy gömbszerkezetű villám
vagy új idegen reál dolog
amiről elmondhattam volna
MEGTAPASZTALTAM.
De nem. Csak a házbéli troli
vette le áramszedőjét
átadva helyét a
meta-páternoszternek

Konkoly Edit

E s ő

Sárga fény világítja meg az arcát. Magas homloka a kézfején pihen, szemét cinkosan a fiúra emeli. A fiú keze a mocskos asztalterítón heverő pohárral játszik. Nem iszik. És nem beszél. A lány most a kéz játékát figyeli, szeretné ha kilötytenne a szénsavas folyadék... A buborékokra kíváncsi, ahogy a szövetek közt megsemmisülnek. Fellöki az egyik poharat.

Régen látta ezt az arcot. Emlékszik, a hideg téli estére, mikor a gőzös kocsmába mentek, mintegy véletlenül - ott a szemközti asztalnál ült ez a lány egy fiúval. Sápadság és némaság lengte körül őket. A lány mozdulatai megmaradtak benne, volt bennük valami báj, ami nagyon ritka a nőknél, mégis a legvonzóbb egy férfi számára. A fiú is tetszett neki.

Újra azok a mozdulatok. Megszólítaná, de érzi a lány elutasítását - néma játékát a szemének, a mondatainak, amit nem neki mond, de neki szólnak. Erős ez a lány és büszke - kíváncsan irritáló.

- Tetszik ahogy mozdulsz - mondja mégis. A lány nevet, aztán hirtelen mosolya szomorúságba csap át. - Tudom.

- Ismerlek régóta - ezt már a híd kovácsoltvas kerítésére támaszkodva mondja a lánynak, aki a távolban lévő madarakat figyeli és már nem fölényes, de erős. A nőnek azzal az erejével, amit csak egy férfi közelébe tud sugározni. A férfi különös őserije ez, ami mégiscsak a nőben kap igazi formát. A fiú sejti az idegen, a más férfi jelenlétét, de érez hasadásokat is. Lehetőséget.

A lányon bő kabát van, elrejtőzésre való, de a térde kilátszik. Sétálnak, a szél leveleket sodor a hajukba, ruhájukra, a szemükbe porszemcséket. A levelek apró fűzfa levelek, keskenyek, lándzsás alakúak még nem halottak.

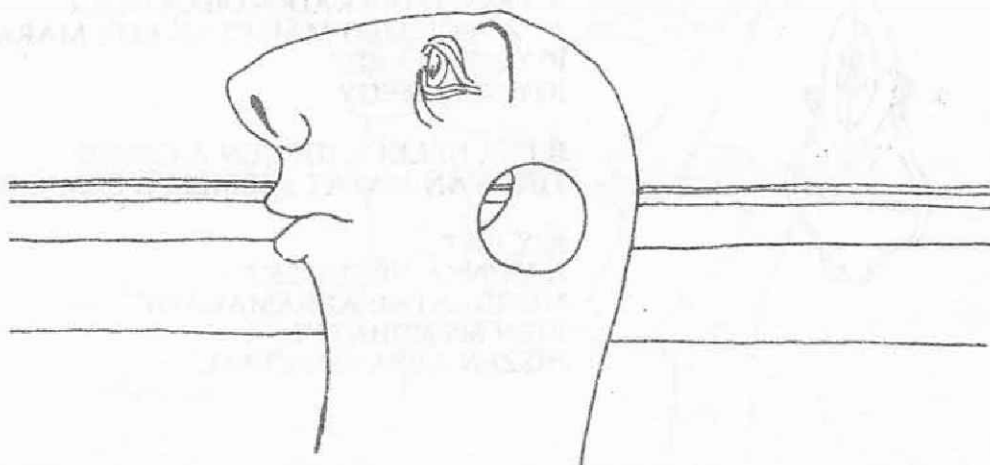
- Szeretem az őszt - mondja a lány.

- Menjünk a kertbe.

- Jó. Gyalog?

- Igen. - A fiú érzi, hogy el kell menniük oda. De tudja, hogy nem fognak elmenni.

Még nem tudja mi fog történni, hiszen most mindketten akarják, s oda is tartanak. Több mint az út fele már mögöttük van. Nem tudja, hogy a felhők fognak elvesztésükre sietni, amelyek most fölöttük kavarnak és amikből percekben belül ömleni fog a víz. Bemenedülnek egy buszmegállóba, majd jön a busz, amely az ellenkező irányba tart és ők felszállnak. A fiú az ablakot nézi, a cseppek kiszámíthatatlan útját, amint jóvátehetetlenül a repedések alá zuhannak.

Lónyay Erzsébet

Töredékek
1990/01/02/III.

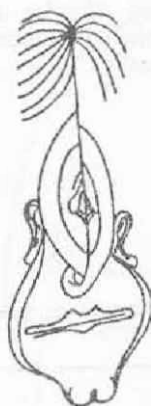
*Pillanatnyi megtestesülés
Mint jégcsap lógok
Önmagamon kívül
És várom az olvadás
Csöpögő mámorát*

*NEM NYITHATOD KI ÉVSZAKJAIMAT
DE BELEFÖRÖCHETSZ
IDŐSPIRÁLOMBA
S LASSAN-LASSAN BELETÖKRÖDHETSZ
LÉLEKTŰKREIM HALHATATLANSÁGÁBA*

*KEDVES ÉS MEGNYUGTATÓAN SZÉP PILLANAT LESZ
AMIKOR KEZEIMET NYAKADRA KULCSOLVA
LASSAN ELKEZDEM ÖSSZESZORÍTANI AZ IDŐT*

Gulyás Zana László

k, z

ABBAHAGYTAM
ELFOGYOTT A "K"
A VESSZŐ IS AKADOZÓBAN VOLT
A "Z"-BŐL MEG MÁR CSAK EGY MARADT
ÍGY NEM LEHET
ÍGY NEM MEGY

JELEK NÉLKÜL IDEGEN A CSEND
TÉTOVÁN MATAT SZEMEM A SEMMIBEN

ÍGY HÁT...
A MUNKA VÉGET ÉRT
MONDHATNI: ABBAMARADT
IGEN MONDHATNI
HISZEN ABBAHAGYTAM.

Gubányi Eszter

Mese

...hol nem volt egy Kutya. A hátsó udvaron élt a Kert és a lebetonozott udvarú ház között. A keményre taposott földön eső után látszottak lábnyomai: meddig szabja meg határait a lánc.

Egy napon megjelent egy Szomorú Ember. Játszott a Kutyával. talán a nap is sütött; s aznap a Kutya virággal álmodta tele a hátsó udvart. De ismerte már hogyan változik a Nap és a Hold; nem lepődött meg, mikor reggel minden kopár volt. Nem is várta, változzon bármi is.

És a Szomorú Ember ismét megjelent s a Kutya boldog volt, hogy a kapott kedveskedésekből álmában újra teleülteheti birodalmát. Minden óvatosságát félretette és egyértelműen a jó dolgok közé rakta az agyában a Szomorú Ember közelségét. Akkor kapta az első rúgást. Vinnyogva, nyüszítve menekült. A rúgás erősségére nem is figyelt, a virágait siratta. Sokáig csak feküdt a házában; napokig a felhőket nézte, változó alakjukból próbálta megérezni élete véletlen - vagy sorsszerű alakulását.

Egyszer a Szomorú Ember újra belépett a hátsó udvarba. A Kutya teljes értetlenséggel figyelte. De a Szomorú Ember újra a régi volt, nem akarta bántani a Kutyát s volt valami megejtő a szomorúságában. Valami közös fájdalom, mely a rúgás pillanatában jelen volt mindkettejükben, összekötötte őket.

A virágok éjszakánként újra fel-felbukkantak. De újra jött egy ütés s a Kutyában megszületett a vágy: tudni, mi az oka? A kopár hátsó udvar? A lánc, mely gyötrődő csörgéssel súrolja a sáros udvart? Vagy ő maga? Makacssá vált, minden tapasztalatát bevetette. Megszerette a Szomorú Embert a virágokkal és az ütésekkel együtt. Hitt benne, ha megtalálja a szomorúságának az okát, mint a rózsák között a gyomot, azt kihúzza minden széppé tesz. Nem evett, nem ivott, naponként csak lábára hajtotta fejét és gondolkodott. Agyába kergetőző érzéseket és gondolatokat próbálta párba állítani, csoportosítani.

De egyik nap a rúgás túl nagy volt. A Kutyában összetört minden. Szeme könnyben úszott, mert érezte hogyan pusztulnak sorban a virágjai. Sőt lassan a gyom is semmivé lesz. Rémműlten nyüszített, rájött, hogy még ezek a giz-gazok is kedvesebbé tették a világot, de nem tehetett semmit.

Pár nap múlva kimúlt.

J. K.

Darabok

Mely ébredés, mint a pillanat
utáni csönd.

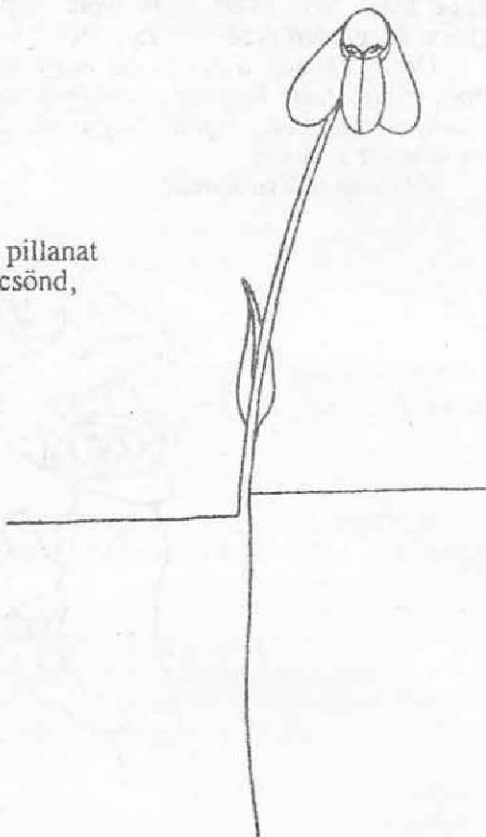
s a szobában csak
elnyomott csikkek vert
hadai hevernek
fanyar bosszúbúzfelhő
alatti ködben

egyetlen mozgó valóság:
a feldőlt üvegből szivárgó
sziszegő bor, mely mint
apró emlék része
kegyeletmentesen
szemembe vág

Valami megmozdult.
s mert szememmel
nem látva az előzőket,
csak gondolataim húsége
a fonal; melyet már
nem tudom ki adott
kezembe, de érzem
visszavonhatatlanul
eggyé vált
Pandora és Ariadne.

s Mely ébredés, mint a pillanat
utáni csönd,

csak áll némán
nem segít
csak bánt,
mert ezt egyedül fekve
kellett felismernem

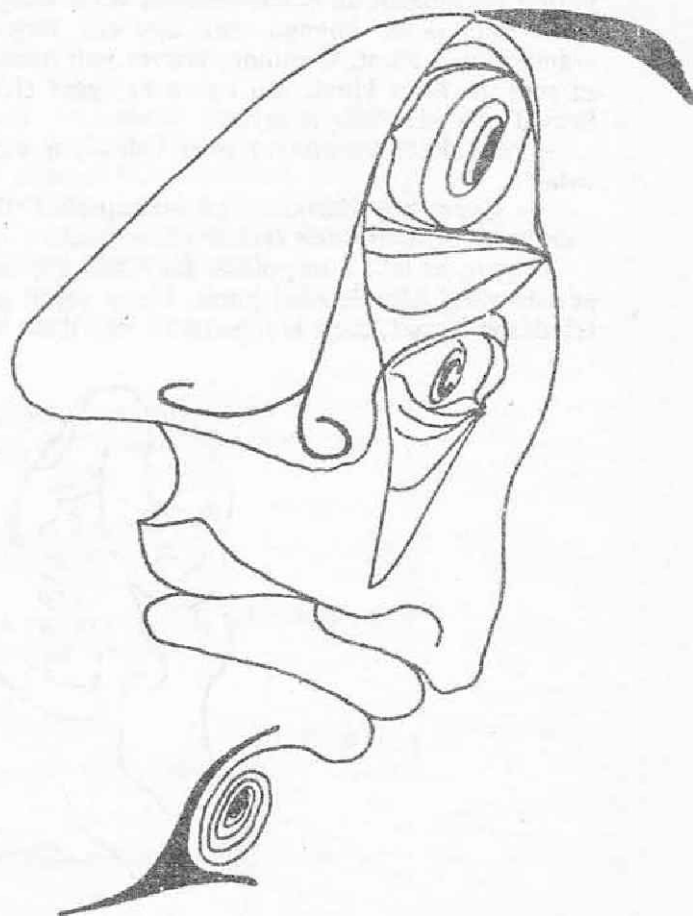

Nichita Stanescu

Félelem
(Frica)

Én meg tudnám ölni
egyetlen ütéssel.
Ő nevet felém,
s leül mellém.
Meleg tekintetét
rám emeli.
Ő nyújtja kezét felém,
Ő neverve igazgatja
fekete fűrtjeit.
De meg tudnám ölni
egyetlen ütéssel.
Most, szavakat mond
kedveseket, ártatlanokat, játékosat.
Rámnéz, kicsit
magába húzódik,
aztán felém
nevet, nevet.
Néz lágy
tekintetével.
Amíg szemlélem,
meg tudnám ölni
egyetlen ütéssel.

Fordította: Plugor Magor

- szexpozé kapcsán -

Másodszorra is halál

"Az utolsó óra 61. percében minden ember tökéletessé vált, ezáltal felesleges lett
Krisztus második eljövetele."

/Dan Propper: Az utolsó óra története/

A francba, terhes vagyok - gondolta Mária. Már negyedik napja késett, aminek meg kellett volna jönnie, pedig rendesen szedte a tablettát. A dolog szinte biztosnak látszott. Most mi legyen? Mária nem tudott dönteni, úgyhogy egy hét gondolkodási időt szavazott meg magának.

Az egy hét letelt, de szinte semmire nem jutott. Igaz, nem is kért segítséget senkitől. Mindössze egyetlen ember ismert rá erre a másik állapotára, mégpedig a Gábiel taxi egy idősebb alkalmazottja, aki egyik este hazafuvarozta. Ő azt mondta, hogy sok embernek fontos lenne, hogy a gyermek megszülessen. De mi köze egy hülye, vén pasanak az ő gyerekéhez? Meg egyébként is, hogy mer egyáltalán beleszólni? Végülis ez magánügy, nem?

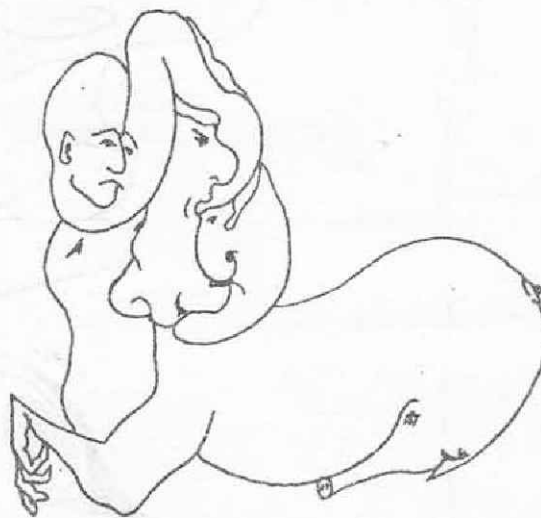
Van egy megoldás - jutott eszébe hirtelen Máriának. Férjhez kell menni! De aztán rögtön sorakoztak az ellenérvek. Ki veszi el egy gyerekkel a hasában? És ha nincs gyerek akkor sem olyan könnyű csak úgy egy férjet találni. Mindössze egyetlen férfi jöhetett számításba, a Józsi. Ő mindig kedves volt hozzá, talán hajlandó lenne a házasságra. De hát ez sem jó. Mert kinek van kedve az egész életét emellett a lökött fafaragó mellett leélni. Szóval ez a lehetőség is ugrott.

Na, akkor hívjuk fel Herr Odes-t, a dokit. - határozott Mária. Hátha tud ajánlani valamit.

- Gyere be, Marikám, három nap alatt elintézzük az egészet. Szinte semmi kockázat. Szerencsére ennyire már értünk a dologhoz.

Igen, ez lesz a megoldás. És Mária egy hét múlva ismét nyugodtan tudott aludni. Egy kérdés azért néha eszébe jutott. Hogy vajon pontosan kitől is lett terhes. De aztán ez is feledésbe merült, mert ki tehetne föl egy ilyen kérdést egy független nőnek?

PÉBÉ

Tájékoztató

a posztgraduális szakfordító- és tolmácsképzésről

Az ELTE Fordító- és Tolmácsképző Csoportja a következő tanévben az alábbi nyelvekből indít posztgraduális szakfordító- és tolmácsképzést: angol, francia, német, orosz

A képzésben való részvétel feltételei:

- egyetemi vagy főiskolai oklevél
- felsőfokú vagy ezzel azonos bizonyítvány
- munkahelyi javaslat (ha alkalmazásban áll)
- sikeres alkalmassági vizsga
- az egyetemi vagy főiskolai oklevélről módunkban áll eltekinteni ha a jelentkező 3 éves fordító és/vagy tolmácsolási gyakorlatot tud igazolni.

A képzés időtartama: 2 szemeszter (8 hónap)

A második félév végén a hallgatók képesítő vizsgát tesznek. Az eredménytől függően a jelölt tolmács és szakfordító képesítést kaphat.

A jelentkezés módja:

A "Jelentkezési lap" az FTCS-nél szerezhető be (1145 Bp, Amerikai út 96. mfszt.). A kitöltött jelentkezési lapot az alábbi mellékletekkel együtt a Csoport címére kell eljuttatni. Ha a jelentkező alkalmazásban áll, a jelentkezési lapon a jelentkezést a munkáltatónak záradékolni kell. A záradék tartalmazza, hogy a munkáltató hozzájárul a tanfolyamon való részvételhez.

A jelentkezési laphoz csatolandó:

- részletes önéletrajz
- 3 db igazolványkép
- 3 db saját névre megcímezett, felbélyezett boríték
- az alkalmassági vizsga díjának befizetését igazoló postai feladóvevény

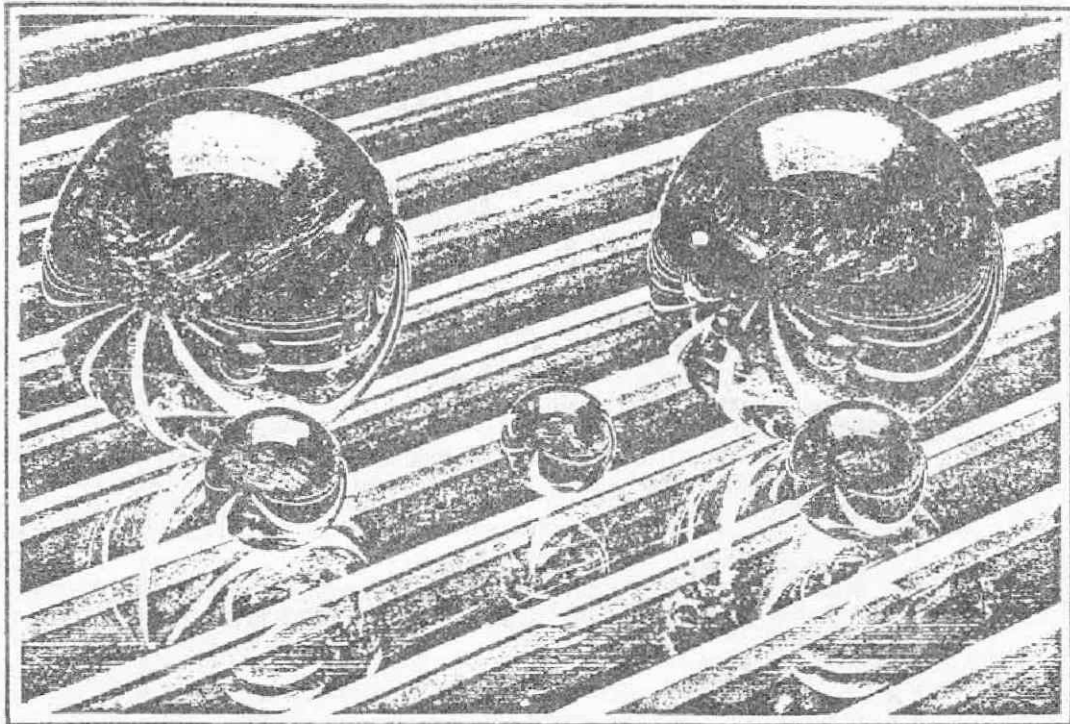
A jelentkezés határideje: 1992. V. 22.

Részvételi díj: 16.000 Ft

Az alkalmassági vizsga írásbeli és szóbeli részből áll, időpontja 1992. június. Vizsgadíj 800 Ft. (csekken befizetve)

ELTE BTK
Fordító- és Tolmácsképző Csoport

AMIT MÁR MEGSZOKTUNK...

Betétszámlakönyv – a biztonságos pénzkezelés nyugalma

A betétszámlakönyv kényelmes, biztonságos, mert az ország 3200 postahivatalában és a Postabank saját fiókjaiban hozzájuthat megtakarított pénzéhez.

Ez a sokak által ismert és kedvelt betétforma 17%-kal adómentesen kamatozik.

Ha Ön betétszámlakönyvet vált, egyben a korszerű, biztonságos..értékálló pénzkeresés nyugalma is megvásárolja. Leendő ügyfeleink között Önre is számítunk.

POSTA
BANK

Postabank és Takarékpénztár Rt.